

ÉRTEKEZÉSEK

A TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL

A M. TUD. AKADÉMIA II. OSZTÁLYÁNAK RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI

Dr. LUKINICH IMRE

OSZTÁLYTITKÁR

XXVI. KÖTET — 1. SZÁM

A TÖRÖKKORI VÁC
EGY XVI. SZÁZADI ÖSSZEÍRÁS
ALAPJÁN

ÍRTA

FEKETE LAJOS

L. TAG

FELOLVASTA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
II. OSZTÁLYÁNAK 1940. JÚNIUS 10-I ÜLÉSÉN

BUDAPEST

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIADÁSA

1 9 4 2

A TÖRÖKKORI VÁC
EGY XVI. SZÁZADI ÖSSZEÍRÁS
ALAPJÁN

ÍRTA

FEKETE LAJOS

L. TAG

BUDAPEST
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIADÁSA
1 9 4 2

Kiadásra ajánlották:

Madzsar Imre r. t.

Tóth Zoltán r. t.

A kiadásért felel: dr. Voinovich Géza.

19717 Sárkány-nyomda r.-t. Budapest, VI., Horn Ede-u. 9. Tel.: 122-190, 326-066.
Igazgatók: Wessely Antal és Wessely József.

BEVEZETÉS

Nem eseménytörténeti dolgozat kerül az alábbiakban ismertetésre, hanem egy pillanatnyi helyzetkép, állapotrajz, melyet időben a XVI. századhoz rögzítve, egy magyar városról, Vácról sikerült összeállítani. A kép kora közelebbi meghatározással körülbelül az 1570 és 1580 évek közötti idő, tárgya a dunaparti kisváros, nem a középkori csendes főpapi székhely, díszes püspöki székesegyházzal és számos egyszerű templommal, hanem a hangos török végvár és a keresztény Magyarország testébe mélyen bevágódó mohamedán ék, mintegy felerészben már idegen lakossággal, a mohamedán egyház és a török hatalom képviselőivel, ellenséges szellemi és anyagi fegyverekkel. Ez a kép nagyon eltérő lesz attól, amit a város régebbi, középkori állapotáról összeállítani vagy elképzelni tudunk és csaknem jellegzetesen olyan lesz, amelyhez ebben a korban sok magyar várost gondolhatunk hasonlóknak; érdemes lesz tehát vele foglalkozni.

Mikor az oszmán-török hatalom valamely területet véglegesen birtokba vett, megszálló seregei nyomán polgári tisztviselőket küldött szét, hogy jegyzékbe vegyék a terület adóalapul vehető értékeit és jövedelmeit s megállapítsák a kirovandó adó nagyságát. Ezeket a pénzügyi célból végrehajtott összeírásokat (tahrir) a kormány időnként megismételtette, úgyhogy e nemű jegyzékekből a kerületi székhelyeken és különösen a birodalom központjában, — ahová egy-egy példányukat, legtöbbször kötetbe kötve beküldték, — hosszú sorozatok gyűltek össze. Egyes kötetek idegen kézre jutottak belőlük s idővel kü-

lönféle európai tudományos gyűjteményekbe kerültek, ahol régóta hozzáférhetők.

Ezen összeírások közül való az a defter, amely ma a bécsi Konsular-Akademie tulajdonában van,¹ s alábbi értekezésünk tárgya. Ez a defter mint történeti forrás azért is különös figyelemre méltó, mert nem *egyetlenegy* közigazgatási kerület *valamennyi* adóalapját sorolja föl összevontan, mint a tahrir-defterek általában teszik, hanem csak néhány város házait foglalja össze, de ezekről részletesebb, kimerítőbb jegyzéket ad. S mivel hozzá hasonló összeírást tudomásom szerint az európai gyűjtemények nem őriznek, sőt kutatásaim folyamán törökországi gyűjteményekben sem találtam, benne a tahrir-deftereknek egy olyan változatát vagy alfaját kell látnunk, mely nemcsak hazai történelmünk szempontjából érdemel figyelmet, hanem mint bizonyos összeírásoknak egyetlen megmaradt példája, az egyetemes török történelmet is érdekelní fogja.

Mikor az összeíró a szóbanlévő összeírást készítette, terve az volt, hogy az akkori tulajdonosok neve, mint címszavak alapján 5 magyar város és vár: Vác, Visegrád, Nógrád, Drégely és Esztergom házairól készít hivatalos célból kimutatást. A munkát azonban nem végezte el teljesen, az öt városban csak a háztulajdonosokat állította össze, de leírást csak Vác és Drégely házairól adott. A kötet így befejezetlen maradt és kelettel ellátott hitelesítési záradéka sincs, keletkezésének korát közvetett úton kell megállapítanunk.

Bizonyos külső ismertető jegyek a mellett szólnak, hogy összeírásunkat a XVI. század második felére lehetne tenni. Ezeket az ismertető jegyeket nem tartjuk szükségesnek részletesen fejtegetni, mert alaposabb vizsgálat után az összeírás korát magából a szövegből csaknem pontosan meg tudjuk határozni.

Az összeírásban keresztényekről és mohamedánokról van szó, keresztényeknek és mohamedánoknak más forrá-

¹ A kéziratot a bécsi Konsular-Akademie könyvtára őrzi. (Catalog Krafft, 290. sz.) A kézirat szíves kikölcsönzéséért az intézet

sokból ismerhető adatai tehát egyaránt segítségünkre lehetnek az írat keltének meghatározásánál.

A keresztényekre vonatkozó adatok ugyan kivétel nélkül alacsony rangú emberekről emlékeznek meg, kiknek hírét más források aligha őrzik; nagyjában mégis hozzásegítenek a terminus ante quem megállapításához. A királyok korának és a keresztény időknek sűrű emlegetéséből arra lehet következtetni, hogy ezek az idők összeírásunk keletkezésekor még nem múltak el nagyon régen, s az a bejegyzés, amely a drégelyi házak leírása során két házról megemlíti, hogy az „ismert Szondi György” tulajdonát képezték, szintén arra mutat, hogy az összeírás aligha sokkal a Szondi György halála (1552) utáni időben, tehát röviddel a XVI. század közepe után készült; sokkal későbbi időkben török hatóságok sem a keresztény királyok korára nem hivatkoznának, sem Szondi György nevére nem emlékeznének.

Még jobban meg tudjuk közelíteni az összeírás korát a benne előforduló mohamedán személyek alapján. Említetik az összeírásban „néhai” Rüsztém pasa, aki kétségkívül azonos az 1563. év őszén elhalt budai pasával; Mahmud esztergomi szandzsákbég; sűrűn szerepel bizonyos Dervis bej, aki az említett Rüsztém pasa után is működött Vácon, továbbá bizonyos Abdurrahman hodzsza, Muhjeddin kalfa, Jakub aga dizdár, Kejván tyátib, Ferhát Júnisz és Vuk martalóc, akikről szintén megbízható forrásból tudjuk, hogy 1570 körül Vácon teljesítettek szolgálatot,² s végül Oszman Cselebi, aki, mint 1581-ben maga írja Ernő főhercegnek, ekkor már 12 éve, tehát 1569 óta áll mint harmincados a szultán szolgálatában.³

E többszörösen egybehangzó adatokból tehát megállá-

igazgatóságának, a kikölcsönzés kieszközléséért és közvetítéséért a M. Kir. Országos Levéltár főigazgatójának e helyen is őszinte köszönetemet nyilvánítom.

² L. Velies Antal és Kanmerer Ernő: Magyarországi török kincstári defterek, II. 250., 259., 264., 268. stb. II.

³ Takáts Sándor, Eckhart Ferenc és Szekfü Gyula: A budai basák magyar nyelvű levelezése, I. 228. l.

píthatjuk, hogy íratunk kétségkívül 1569 után, feltehetőleg 1570 és 1580 között keletkezett.

Vác házainak leírásában — amit most alaposabb vizsgálat tárgyává fogunk tenni — az összeírás először az úgynevezett „vár” házaival, aztán a váron kívüli település, az ú. n. „varos” házaival foglalkozik: megnevezi a tulajdonosokat, legtöbbször feltünteti, hogy kik voltak a tulajdonban elődeik s ők milyen jogi alapon (vétel, öröklés, ajándék jogán) bírták házukat; azután néhány szóval, nagyjából következetesen, bizonyos rendszer szerint leírja a házakat: hogy falaik miből épültek, kőből-e vagy sövényből, mivel vannak fedve, felsorolja a házak helyiségeit, megmondja, hogy van-e padlásuk, mik a tartozékaik, kik és mik a szomszédaik, illetve határaik; elvétele még azt is, hogy telkük hány rőf széles vagy hosszú.

A váci házakat az összeírás 374 tételben,¹ a várral együtt összesen 11 telepégységbe, mahalléba foglalja össze. Az alábbi táblázatban bemutatjuk, hogy a 374 ház hogyan oszlott meg a 11 mahallében, s egyúttal már itt feltüntetjük a háztulajdonosok vallás szerinti tagozódását; ennek tárgyalására később fog sor kerülni.

A házak leírását egy helyen — a Haszan vojvoda- és a Martalóc-mahalle között — megszakítva, az összeíró 87 tételben konyhakerteket (busztán) sorol fel,² melyek a váron és a városon kívül, a csörögi és pesti út között feküdtek. E konyhakertek tulajdonosai mohamedánok vagy göröghitű martalócok, tehát újtelepesek voltak; őslakosok kert-tulajdonáról összeírásunk nem ad kimutatást.

A mahallék elhelyezése a városfalon belül az első pillanatban egyszerű feladatnak látszik, sőt ha néhány egy-

¹ A 374 tételből a néhány nem magancélra szolgáló középület (templomot, fürdőt stb.) nem emeltük ki. Különválasztásuktól azért tekintettünk el, mert vegyesen és arányosan szolgáltak keresztény és mohamedán célokat és az általános képet, amit a város épületeiről kapunk, úgysem befolyásolják.

² Ezt a fejezetet, hogy a házak közlését és sorszámat meg ne szakítsa, a mahallék felsorolása után, a 375—460 tételszámok alatt közöljük.

Telepegység neve	Házainak száma	Ezek sor- száma az össze- írásban ^a	A háztulajdonosok közül		
			moh.	nyug. ker.	gör.kel.
1. Vár	36	1—36	36	—	—
2. Zsidó-utca-mahalle	6	37—42	3	3	—
3. Nagy-utca-mahalle	99	43—141	17	82	—
4. Kosdi-utca-mahalle	34	142—175	21	11	2
5. Kis-utca-mahalle	10	176—185	1	8	1
6. Kaszim bej-mecset- mahalle	54	186—239	53	1	—
7. Csarsu (piac)	15	240—254	7	8	—
8. Haszan vojvoda-mecset- mahalle	49	255—303	47	2	—
9. Martalóc-mahalle	14	304—317	4	—	10
10. Sáros-utca-mahalle	36	318—353	—	36	—
11. Lökös-utca-mahalle	21	354—374	—	21	—
	374		189	172	13

más után következő tételt az összeírás akármely részében elolvasunk és megfigyeljük a tulajdonosok és szomszédok nevében bizonyos nevek ismétlődését, annak a lehetősége is felmerül, hogy e nevek, illetőleg parcellák összerakásával Vác 1570 körüli telekrajza is megszerkeszthető. Valóban, ilyen kísérletek eleinte sikerrel biztatnak. Kisebb ház-csoportokat a város bármely utcájában össze lehet állítani, de az ötödik-tizedik ház elhelyezése után a munka megakad, ellentmondásokba ütközik vagy holtpontra jut s nemcsak a további parcellák elhelyezése nem sikerül, de még a mahallék helyrajzi rögzítése is nehézségekbe ütközik.

Ennek oka főképpen abban rejlik, hogy összeírásunkban egyetlen támpont, egyetlen utcasarok nincs feltüntetve, ahonnan az összeírás valamely szakaszát elindíthatnánk. Ilyen támpontokat az összeíró nem jelölt meg, mert mint többször említi, ezt a helyi viszonyok ismeretében feleslegesnek vélte. Egyrészt ezért, a „köztudomású dolgok” gyakori elhallgatása miatt, másrészt azért, mert a „mahalle” fogalma nem fedi az „utca” vagy a „tér” fogalmát, az összeírásból mi nem tudjuk úgy felismerni a város utcáit

^a Az egyes tételeket célszerűségi szempontból én láttam el sorszámmal.

és házaít, ahogy ezeket az egykorú helybeliek felismerték. A város akkori helyrajzának alaposabb ismeretére volna szükségünk, hogy összeírásunk adatait maradéktalanul magunkévá tehessük.

Sajnos, Vác középkor- és törökkori helyrajzáról, amihez összeírásunkat elsősorban kellene kapcsolnunk, nagyon kevés adatunk van. Eddigi ismereteink szerint a városnak a középkorban hat temploma volt, ezek közül a Boldogasszonyról elnevezett székesegyház az ü. n. várban, a Szent Mihály-templom a piac-téren állt, a Szent Jakab-templom az utóbbtól nem messze; további három templomnak, nevezetesen a Szent Orbán-, Szentlélek- és Szent Péter-templomnak azonban már tájékát sem tudjuk megmondani,⁷ a mostani összeírásunkban szereplő Szent Margit-templomnak pedig nevét sem ismertük. Ugyanígy nem ismerünk váci középkori utcaneveket sem, melyekre forrásunk felhasználásánál támaszkodnunk kellene s a város középkori lakosairól is alig tudunk valamit.

Miután középkori állapotokhoz összeírásunkat nem tudjuk kapcsolni, magában a török korban, vagy az ezt követő időkben kellene olyan forrásokat keresnünk, amelyek összeírásunk helyrajzi értelmezését előmozdíthatnák.

Mint időben legközelebb eső törökkori török forrás, Evlia Cselebinek Vácról szóló, ismert leírása⁸ volna említhető, ez azonban egyrészt száz évvel újabbkorú, másrészt olyan elmosódott és határozatlan, hogy részletes és tételen összeírásunk értelmezésénél szóba sem jöhet. Ugyanígy alig van értékük a törökkori Vácról nyugaton készült s különféle „Wahrhaftige Beschreibung”-ok, „Zeitung”-ok lapjain megjelent távlati képeknek és leírásoknak sem. (Ezeknek gondos összegyűjtését Tragor Ignác szerető fáradozásának köszönhetjük.⁹)

Valamivel különösebb figyelmet érdemel Tragor gyűjtésében egy 1680-ra helyezett térkép, ahogy írása duktusá-

⁷ Karcsu Arzén: Vác város története, I. 38., 49., 51. l.

⁸ Evlia Cselebi magyarországi utazásai, (Karácson Imre fordításában) Bpest 1904, II. 388. l.

⁹ Vác vára és képei, Vác, 1906.

ról látható: nyugati ember munkája, abból az időből, amikor Vác a török uralom utolsó éveit élte. Ez a térkép ugyan még Evlia Cselebi leírásánál is újabb, de szempontunkból mégis értéket jelent, mert egyrészt megrajzolja a vár és város falait, — aminek helyrajzi kutatásainknál mint a település valószínű határának, a kiindulópont fontosságát juttathatjuk —, másrészt, mert néhány helyrajzi pontot is feltüntet: így a mai városháza helyén egy török fürdőt, a Váci Takarékpénztár háza helyén egy „török”, a piactéren egy keresztény templomot, a mai Sörház-utca fő-utcai sarkán egy további (keresztény) templomot, s végül megjelöl néhány utcát s feltünteti a város kapuit: a bécsi, pesti, vízi és hatvani kaput.

A városfal e térkép szerint Dunától-Dunáig húzódó félkör-alakban vette körül a várost. A Dunaparton ma is álló Hegyes-bástyától kiindulva, a fő-utcát az egykori Bécsi-kapunál metszette (ezt a pontot a Váci Múzeum-Egyesület emléktáblával jelölte meg), aztán az eddigi irányban haladt a mai Eötvös-utca nyugati végéig; itt keletnek fordulva, gyenge ívben a mai Kossuth- és Báthory-utkákat elválasztó telkek közepéig ért; innen megint a Duna felé vett irányt, majd a piarista gimnázium homlokzatának közepe táján megtörve, a Székesegyház-téren át a Szent Miklós-tér felé húzódott; az utóbbi pontnál ismét a Duna felé fordult és a Géza király-tér körül álló négyszögalakú „várhoz”, az erődítmény magvához zárkózott.

E szerint a városfal az 1680. évi térképen nagyjában azt a vonalat követte, melyet a város visszafoglalása utáni időből ismert első pontos helyszínrajzon, az 1718. évi Althan-féle telekraizon találunk. Közelebbi adatok hiányában erre a két térképre, főleg az Althan-féle telekraizra fogunk hivatkozni s az ezeken megrajzolt városfal vonalán belül fogjuk keresni azt a területet, ahol az 1570 körüli összeírás házait el kellene helyeznünk. Mivel ebben az összeírásban körülbelül annyi tétel szerepel, mint ahány telek az 1718. évi Althan-féle telekraizon, hajlandók volnánk Vácot már 1570 körül annyi utcát és teret elkép-

zelni, amennyit az Althan-féle telekrajz másfél századdal később feltüntet, és azokat telkekkel és házakkal körülbelül ugyanúgy benépesíteni, ahogy azt ezen a térképen találjuk.

Csakhogya a török összeírás — mint már említettük — nem utcákkal, hanem egy keleti fogalommal: mahalle-val dolgozik, amin több utcát vagy utcarészt, egy utcánál esetleg jóval nagyobb házcsoporthat értettek, szétfolyó és talán ingadozó határokkal, melyeket bizonyossággal megállapítani teljességgel lehetetlen. Ezért a mi eredményeink csak hozzávetőlegesek és feltételesek lesznek.

Az utcák helyének kutatásában összeírásunk sorrendjét követve, először az ú. n. „vár”-ral fogunk foglalkozni.

A „vár”, nagyjában a középkori Nagyboldogasszony-templom, azaz a mai ferencrendi templom környékén, különálló, önmagában lezárt és legbiztosabban meghatározható települési hely volt, házai részint a várfal mentén, ennek belső oldalán, tehát egy tér körül, részint utcasorban helyezkedtek el,¹⁰ de más utcák házaival (pl. házvégéről) nem függtek össze. Házai mohamedán nevű egyének, túlnyomóan katonák tulajdonában voltak.

A többi tiz mahallét a fallal és árokkal — helyenkint talán fallal vagy árokkal — körülvett városban kell keresnünk. Helyüket a mai városban a következőkép véljük megtalálni:

a Zsidó-utca-mahalle valószínűleg a várfal mellett, talán ennek nyugati oldalánál húzódott lefelé a Dunáig;

a Nagy-utca-mahalle jelentette a mai fő-utcát a vártól (a mai Géza király-tértől) a piácig, továbbá egyeseket azon utcák és közök közül, melyek ezen útvonal mentén jobbra-balra húzódtak és ma is húzódnak;

a Kosdi-utca-mahalle talán a város felső végén, a Sáros- és Lökös-utcák tájékán feküdt;

a Kis-utca-mahallét a Sáros- és Lökös-utca mahallékkal együtt a város tulsó végén fogjuk keresni;

¹⁰ Ez abból a körülményből állapítható meg, hogy a „vár” egyes házai várfallal nem voltak szomszédosak.

a Kaszim bej-mecset-mahalle valószínűleg a mai Káptalan-utcát, a Konstantin-tér északkeleti részét és a mai Széchenyi-utcát foglalta magában;

a Csarsu a piac-tér másik részét, az ú. n. Fehérek templomának környékét jelentette;

a Haszan vojvoda-mecset-mahalle a Konstantin-térnek és a fő útnak a Szent Jakab-templomtól a bécsi kapuig húzódó, a Duna felé eső sorára és ezen útszakasznak a Duna felé eső lejtőjére terjedt ki;

a Martalóc-mahalle a fő útnak a Bécsi-kaputól a Széchenyi-utcáig terjedő részének északi sorát jelentette;

a Sáros-utca-mahalle a várfalon belül ívalakban a Bécsi-kaputól a Széchenyi-utca végéig húzódott;

a Lökös-utca-mahalle talán a várfalon kívül terült el. Ezt az utcarajzot összeírásunk adatai alapján állítottuk össze, a következők megfontolása alapján.

A Zsidó-utca-mahalle elhelyezésére biztos támpontunk nincsen, de két körülmény, nevezetesen, hogy a zsidók szerették úgy megválasztani lakóhelyüket, hogy a várak oltalmát élvezhessék, továbbá, hogy az ú. n. zsidó-mahalle a jelen összeírásban is közvetlenül a várbeli házak után következik, a mellett szól, hogy a Zsidó-utcának a vár közelében kellett feküdnie. Mivel az utca hat háza közül az elsőnek leírt ház a Dunával szomszédos, indokolt, hogy a Zsidó-utca-mahalle helyét a mai Barát-köz (vagy a Burgundia-utca) helyén keressük.

A város fő utcája, a törökkori Nagy-utca-mahalle, ahol korunkban főleg őslakos keresztények kezén a város legszilárdabb házai, boltok, keresztények fürdője, szpahi kaszárnya, stb. álltak, kétségtelenül a mai fő-út vonalán feküdt, de a Nagy-utca-mahalle egyes részeiben, kiterjedése kérdésében találgatásokra vagyunk utalva. Valószínűnek látszik, hogy a Nagy-utca-mahalle 1570-ben a várból, azaz nagyjában a mai Géza király-térről indult ki és csak a Haszan vojvoda-mahalléig, talán a mai piac-térig terjedt,¹¹ azonban hozzátartoztak a Géza király-tér és a

¹¹ Tehát éppen ellenkezően, mint azt az 1718. évi Althan-féle

piarista-rendház között elterülő párhuzamos utcák és közök, így a Királyi Pál- és a Papnevelde-utca is.

Ezt a magyarázatot, tehát a Nagy-utca-mahallének ilyen széles, egész városrészre kiterjedő jelentését, két körülmény indokolja. Az egyik, hogy a Nagy-utca-mahalle hosszában legfeljebb a mai piac-térig terjedhetett, mert a fő-út felsőbb részeit, mint látni fogjuk, más mahallék foglalták le; ezen az útszakaszon azonban a Nagy-utca-mahalle 99 házát csak akkor tudjuk elhelyezni, ha a szomszédos mellékutcákat is a Nagy-utca-mahalle fogalmába foglaljuk. A másik ok, amiért e mahallét a fő-út mellékutcaira is ki kell terjesztenünk, abban áll, hogy e mellékutca (a mai Királyi Pál-, Papnevelde-utca) házainak az összeírásban csak itt, ebben a fejezetben tudunk helyet adni. Mint u. i. látni fogjuk, a többi mahallét mind más-hová kell helyeznünk s így az itteni mellékutcaknak vagy nem tudnánk nevet adni, vagy azokat lakatlannak kellene tartanunk.¹²

A Nagy-utca után leírt Kosdi-utca-mahallét azért vetjük a mai Piarista-utcával és ennek meghosszabbított folytatásával, a mai Kossuth-utcával azonosnak, mert összeírásunk szerint az utca négy háza a várárokkal,¹³ tíz háza konyhakertekkel,¹⁴ egy háza mezővel¹⁵ határos. Az Althan-

telekraizon látjuk, a hol a fő-út — Herrengassen néven — a Bécsikapunál kezdődött és a mai Székesegyház-térnél ért véget. A kiindulópontbeli ellentétet az a körülmény magyarázza, hogy a török település a várra támaszkodott, a XVIII. századi keresztény település pedig a piac-téri Szent Mihály-templomot tekintette központnak s innen haladt a város másik vége felé.

¹² Nem lehet feltenni, hogy éppen a fokozott biztonságot ígérő várálja, a vár környéke beépítetlen terület lett volna. Ezt a vidéket az Althan-féle telekraiz a török uralom végén is sűrűn lakott vidéknek ismeri. (L. Tragor Ignác: Vác lakossága a XVIII. század elején, Vác 1921. 11. l.)

¹³ 150., 151., 157., 159. sz.

¹⁴ 154—155., 162—169. sz.

¹⁵ 146. sz. — Mészáros Rác Mihálynak „a városon kívül fekvő” juh-aklá is a Kosdi-utca házai között van jegyzékbe véve (161. sz.)

térkép a Kossuth-utca végén kijárót tüntet fel, erre mehetett az út már régebben is Kosd felé s erről vehette nevét az utca; a mai Székesegyház-tér akkor mélyebb fekvésű és csak utóbb feltöltött környéke adhatta (házvégről) a Kosdi-utcai házak „konyhakert-szomszédságát” s néhány ház a várárokkal is szomszédos lehetett. Végül nem utolsó sorban azt is megjegyezhetjük, hogy ezen az útvonalon az Althan-térkép közel annyi telket (30-at) tüntet fel, mint amennyit (34-et) összeírásunk felsorol.

Hasonló módon próbáltuk meghatározni a Kis-utca-mahalle helyét is. Azért helyeztük a városfaltól és Dunától távolabb, mert tíz egyszerűen épített háza közül egy sem volt a Dunával vagy városfallal szomszédos, s azért keressük valahol a város felső részében, a Sáros- és Lökös-utcák szomszédságában, mert egyes házai (kertjei) ezek házaival valószínűleg érintkeztek.

Az összeírásunkban ezután szereplő Kaszim bejmecset-mahalle, Csarsu (piac) és Haszan vojvoda-mecset-mahalle meghatározását egyszerre és közösen kell indokolnunk.

A Kaszim bejmecset- és a Haszan vojvoda-mecset-mahalle elnevezésének alapját egy-egy alapítóikról: Kaszim bejről és Haszan vojvodáról elnevezett mecset képezi, a mahallék meghatározásához tehát e két mecset helyéből kellene kiindulnunk. E kísérlet azonban nem vezet eredményre, mert idevágó forrásaink közül az idézett 1680. évi térkép csak egy mecsetet tüntet fel, s ezt a mai Váci Takarékpénztár helyére teszi, a különféle távlati ábrázolások pedig szintén csak egy mecsetet mutatnak, de azt viszont — ahogy hozzávetőleg meg lehet állapítani — a mai Piarista-utca magasságába helyezik. Így tehát mégsem a mecsetek fekvéséből fogjuk meghatározni a róluk elnevezett mahallékat, ellenkezőleg, a mahallék leírása segítségével jutunk el a mecsetekhez.

Vegyük először a csupán mohamedánoktól lakott Haszan vojvoda-mecset-mahallét. Ezt házainak leírása alapján a mai piac-tér és a fő-út Duna felőli oldalára helyeztük, mégpedig azért, mert 49 háza közül 10 ház a

Dunával,¹⁶ egy-két ház a Szent Jakab-templommal,¹⁷ egy háza a párkány kapujával,¹⁸ egy-egy pedig a török iparosok céh-házával, a londzsával és a konyhakertekkel volt szomszédos.

A Kaszim bej-mecset-mahallét, ahol, csupán mohamedán háztulajdonosok között, a Kaszim-mecsetet találjuk a fürdővel,¹⁹ a mai Káptalan-utcával és ennek piac-téri szomszédságával azonosítottuk. Ezt a felfogást az indokolja, hogy e mahallénak Dunával szomszédos házai nem voltak, így tehát a mahallénak a fő út *nem* a Duna felé eső oldalán kellett feküdnie, olyan helyen, ahol a palánkkal szomszédosnak jelzett öt házának is²⁰ (a mai Káptalan-utca külső házsorában, melynek telkei hátul a városhalig nyúltak) megfelelő helyet találunk.

Azt a kombinációt, hogy a Kaszim bej-mecset-mahallében leírt fürdő kedvéért az egész mahallét a mai Városháza táján helyezzük el — mert az 1680. évi térkép itt fürdőt jelez —, két okból is el kell vetnünk; az egyik az, hogy ezen a tájon a Haszan vojvoda-mecset-mahallét helyeztük el s így a Kaszim bej-mahalle 54 háza számára itt már hely nem maradt, s a másik, hogy a Kaszim bej-mahallénak — ismételjük — a várfal közelében, a fő-út túlsó oldalán, a Dunától távolabb kell feküdnie.

A Csarsu („piac”) helye nagyjában biztos, határaiban bizonytalan. Házai a mai piac-téren helyezkedtek el, a Dunával és a városhallal nem voltak szomszédosak. Itt állottak a szilárd építésű házak, továbbá a mészárszékek és egyéb boltok, részint az öslakosok tulajdonában, részint

¹⁶ 263., 265.—268., 270.—273., 280. sz.

¹⁷ 242., 255., 264. sz.

¹⁸ 281. sz. A „párkány kapuja” elnevezésen az ü. n. Bécsi-kaput értem.

¹⁹ 196. sz.

²⁰ 187.—189., 196.—197. sz. — Ha feltesszük, hogy a Káptalan-utca mai neve annak emlékét őrzi, hogy ez az utca a középkorban az egyházi élet központja volt, akkor az a körülmény is magyarázatot nyer, hogy az utca számos háza összeírásunk szerint azelőtt „a papoké volt”.

mohamedán egyházi alapítványok birtokában, a török városépítés sajátosságaira emlékezve, valószínűleg a piactéri Szent Mihály-templomot kerítő kőfalra támaszkodva (a fal a török uralmat átélve, az Althan-féle telekrajzon még látható és a templommal együtt csak a XVIII. század elején került lebontásra). Maga a templom is a Csarsu házai között van jegyzékbe véve. A Csarsu egyrészt a Kaszim bej-mecset-mahallával, másrészt a Haszan vojvoda-mecset-mahallával volt szomszédos; egyik házával, amely a Szent Jakab-templom mellett állt, csatlakozott a Haszan vojvoda-mecset-mahallához, melynek egyik háza szintén szomszédos volt a Szent Jakab-templommal.²¹

A Martalóc-mahalle helyét szintén csak következtetés útján tudjuk megkeresni s ennél a munkánál abból az adatból indulunk ki, hogy a mahalle 14 háza közül 12 ház „azelőtt a papoké volt” s hogy egyik háza a párkány (városfal, városkapu erődje?) szomszédságában feküdt.

A papok egykori házait a Szent Mihály-templom közelébe, a piac-tér felső sorára, a „párkánnyal szomszédos” házat pedig a Bécsi-kapu mellé kell helyeznünk. A martalócok letelepedésének itt, a Bécsi-kapu közelében, ahol a város felső bejáratát védhették, magyarázata az volna, hogy itt számos elhagyott házat találtak, s ezeket könnyű volt megszerezniök; a 12 ház régebbi papi eredetét pedig a piactéri Szent Mihály-templom közelsége indokolná. Ezt az elgondolást az a körülmény is erősíti, hogy a török uralom után visszatérő püspöki udvar — talán a régi birtokjog sejtéséből, talán mert az egyetlen használható templom mellett, ugyanúgy, mint régebben a törökök, gazdátlanul hagyott utcasort talált — több egyházi intézménnyel együtt szintén ezen a házson telepedett le. (Itt volt az első püspöki székhely, a piaristák első társháza és több más egyházi épület.)

A Sáros-utca-mahalle házainak leírása ráillik a Bécsi-kaputól észak felé a várfalon belül a mai Széchenyi-utca végéig húzódó utcára, részben a Cházár András-utcára,

részben ennek utóbb beépített folytatására. A mahallénak a várárokkal szomszédos kilenc háza²² és a mezővel szomszédos három háza²³ ezen a vonalon valóban el volna képzelhető, de be kell vallani, hogy ebben az utcában 36 házat elhelyezni kissé nehéz, hacsak fel nem tesszük, hogy egyes házak a (közben betemetődött?) várárkon kívül, a mezőn álltak. A népnelyben ma is élő Sáros-utca elnevezés, az egyetlen a mai utcanevek közül, amely 1570-ben is megvolt, tudtommal a mai Széchenyi-utcára használatos, bizonyos megfontolások azonban arra a feltevésre készítetnek, hogy e név helyrajzi jelentése a lefolyt négyszáz év alatt kissé eltolódhatott.

Az utolsónak említett Lökös-utca fekvését azokból a körülményekből kellett meghatároznunk, hogy 21 háza közül öt várárokkal,²⁴ kettő várfallal,²⁵ hét pedig mezővel²⁶ volt határos. Ez a leírás az Althan-féle telekrajzon a Bécsi-kapun kívül feltüntetett házcsoportha ugyan teljesen ráillenék, de bizonyosnak mégis csak annyi mondható, hogy a Lökös-utca a Sáros-utcával együtt városszéli utca volt és hogy szegényesen épített házai a Kis-utcával és a Sáros-utcával (házvégről?) összefüggtek, s hogy egyik vége olyan pontra ért, ahol „azelőtt” a piacot tartották.²⁷

Ismételjük, hogy a fentiekben részletezett megállapításaink a mahallék elhelyezésében nem közvetlen adatokon, hanem következtetéseken alapulnak, s nem tartjuk kizártnak, hogy Vác törökkori helyrajzában még behatóbb megismerése után egyes utcavonalak esetleg módosulni fognak. Összeírásunkból azonban csak ezt a helyrajzi állapotot tudjuk elképzelni s úgy látjuk, hogy mind a fentebb vázolt elgondolások, mind pedig a városban az egyes vallási és népi csoportok elhelyezkedése, amit névsorunkból meg tudunk állapítani, ezt az utca-rendet igazolja.

²² 318—320., 323, 326, 335, 343, 345, 352. sz.

²³ 326—327, 353. sz.

²⁴ 356, 368—369., 372—373. sz.

²⁵ 362., 364. sz.

²⁶ 357—360., 365—366., 371. sz.

²⁷ 374. sz.

Ha ugyanis az egyes mahallékat a fentiek szerint térképre rakjuk és lakosságukat, neveik alapján, vallási és nyelvi szempontból vizsgálat alá vesszük, az egyes háztömbök úgy fognak egymáshoz csatlakozni, hogy a város területének egy-egy összetartozó foltját vallási és népi (nyelvi) szempontból összetartozó embercsoportok fogják lefoglalni, úgy, ahogy az őslakosok és új települők, válásra és nyelvre teljesen eltérő két népelem, egybetartozásukat, illetőleg különállásukat letelepülésükkel is kifejezésre juttatták. Mint fentebbi táblázatunkban kimutattuk, teljesen mohamedánok kezében voltak a vár házai (ilt keresztény lakos egyáltalán nem maradhatott), s ugyanúgy csak mohamedánoké voltak a Kaszim bej- és a Haszan vojvoda-mecset-mahallék házai; az ehhez csatlakozó Kosdi-utcában, továbbá a Csarsun és a Nagy-utcában azonban a mohamedánok már a keresztényekkel vegyesen laktak, mégpedig hihetőleg a mohamedánok ezen utcák olyan pontjain, melyek a hitsorsosok által lakott Kaszim bej- és Haszan vojvoda-mecset-mahallékkal érintkeztek, s a keresztények is ott, ahol házaik keresztényektől lakott utcákkal kerültek szomszédságba.

E szerint a mohamedán lakosság a várban és a vár mellett 39 házban s azonkívül a város központja körül 150 házban, összesen tehát 189 házban, egymástól különálló két tömbben volt megtelepedve, a lakosság másik fő csoportja, az őslakos kereszténység pedig, összesen 172 házban, e központ körül, mintegy a város peremén húzódott meg, hová az új települők piac-környéki tömbje leszorította.

Ezzel a kimutatással nemcsak az utcarend megállapításához nyújtottunk új bizonyítékot, hanem az utcák azonosításának és elhelyezésének feladatain túlhaladva, egy másik kérdést is érintettünk, amely már a lakosság egy részének (a háztulajdonosoknak) vallási tagozódásába vezet át, és ezzel olyan osztályozást indítottunk el, amely a háztulajdonos-családokat a kor felfogása szerint leglényegesebb szempont, a vallás szerint osztja csoportokba.

Első eredményül megtudtuk, hogy a háztulajdonban az abszolút többség: 374 ház közül 189 a mohamedánoké volt. Az így nyert kép azonban a vallási megoszlást nem tükrözi vissza teljesen és tökéletesen, mert ez a valóságban nagyobbfokú és összetettebb volt, mint első pillanatra látszik. A kereszténység hívei u. i. kimutathatóan két egyházhoz, a nyugati kereszténységhez és az ortodoxiához tartoztak (az említett 172 ház a nyugati egyházhoz tartozó keresztényeké volt, rajtuk kívül 13 görögkeletinek is volt háza), sőt feltehető, hogy egyesek már a protestáns vallás tanait követték;²⁸ ez utóbbiak azonban a tömegeből nevük-nél fogva nem válogathatók úgy ki, mint az ortodox hitűek.

A lakosságnak összeírásunkba felvett rétege tehát három-négy felekezet között oszlott meg, s ha népi (nyelvi) szétदारaboltságát is hozzávesszük, a nemrég még színmagyar, egy-hitű és egy-nyelvű püspöki város helyén igen vegyes népi összetételű települést, török-magyar-szerb-bolgár-bosnyák lakoscsoportot találunk, mely, mint a balkáni vagy levantei kisebb vámállomások, sokféleképpen vegyes és egymástól idegen népi és vallási elemeket zsúfolt össze egymáshoz.

A városkép további elemzése, a vallási megoszlás vizsgálata után a népi (nyelvi) megoszlás kutatása szintén hálás feladatnak ígérkezik, de épen úgy mint a vallási osztályozódás, ez a kérdés sem oldható meg minden kétely és fenntartás nélkül. A népi (nyelvi) osztályozáshoz ugyanis az összeírásban szereplő neveknek csak egyik részében, nevezetesen csak a keresztény nevekben kapunk elfogadható alapot, amennyiben ezek legtöbbször népi (nyelvi) szint is viselnek; a mohamedán nevek azonban, családnév hiányában, ilyen partikuláris vonatkozást nem árulnak el s a hívőket sűrű lepellet borítja be, melyen keresztül az eredet nem tud átútni.

Vannak ugyan — összeírásunkban is — példák arra.

²⁸ Mintegy harmincöt évvel összeírásunk kelte után, 1605-ben, Bocskai az egyetlen keresztény templomot elvette a katolikusoktól és a protestánsoknak adta.

hogy mohamedán nevű egyén apja vagy anyja még nem tartozott az iszlám egységbe. Megtudjuk például, hogy Musztafa keresztény anyának, Katalinának volt a fia,²⁹ Perváneről, hogy apját valószínűleg Csiszár Jánosnak hívták s ő csak apja halála után tért mohamedán hitre,³⁰ valószínűnek látjuk, hogy „Taligás” Hajdar, továbbá Abdulláh fia és felesége friss renegátok voltak,³¹ sőt tovább haladva, a boszniai, zagrai származású mohamedánokról is feltételezhetjük, hogy egyházuknak csak első vagy második nemzedékben voltak hívei, nyelvre és fajra nézve azonban nem voltak törökök.

Ezek azonban szórványos esetek és lehetőségek, a számarány alakulására alig volnának erősebb befolyással és a külső látszaton, a családfők „török”-nek tetsző nagy számán sem sokat változtatnának. Van azonban egy további, alaposabb okunk is arra, hogy a törökök számát lényegesen kevesebbre vegyük a mohamedánokénál. Ha u. i. figyelembe vesszük, hogy újhítűeket „Abdulláh fiá”-nak volt szokás nevezni,³² az ilyen jelzővel illetett nagyszámú

²⁹ 142. sz.

³⁰ 278. sz.

³¹ 248., 249. sz.

³² Ez a névadás annak emlékére és analógiájára szokott történni, hogy a próféta korán elhunyt apja, aki fiának protétai tanítását nem ismerhette és mohamedán nem is lehetett, szintén az Abdulláh nevet viselte. Az elgondolás szerint „Abdulláh fia” tehát olyan személy, aki nem-mohamedán apának gyermeke és így nem szüleinek tanításából ismerkedett meg az iszlámmal. Az „Abdulláh” nevet azonban másoknak, mohamedán szülők gyermekeinek is lehetett adni s ezért nem volna helyes, ha az „Abdulláh fia”-kat minden esetben új mohamedánnak tartanók. Viszont jogunk van felténni, hogy amikor egy mohamedán állam, mint hódító, valamely területen újonnan megjelent és amikor az őslakosságból a lelkek elhódítása vallási téren is tömegesebb volt, az ottani „Abdulláh fia”-k jó része — ha határozott számot kellene mondani: talán a nagyobb fele — olyanokból áll, akik csak nemrég léptek a mohamedán egyházba. — A mai törökök is elismerik, hogy a névadás tárgyalt módja huzamos érvényű és szelvében elterjedt szokás volt. Nagy Szülejmán jeles építőmőrnökeiről és az isztanbuli Szülejmán-dzsámi építőjéről: Színanról, Ahmed Refik a közelmúlt években derítette ki, hogy „Abdulláh fia”, tehát valószínűleg

egyénben Vácott 1570 körül olyan embereket sejtethünk, akik keresztényeknek születve, csak az első nemzedék voltak azon az úton, mely a török-mohamedán közösségben a teljes nyelvi és vallási beolvadás felé vezetett, összeírásunk korában azonban még régi nyelvüket beszéltek s népi jellegüket is tartották, vagyis legalább az első időszakban még szlovák, szerbek, bolgárok, bosnyákok, és esetleg, amazoknál mindig kisebb számban, magyarok voltak.

A másik népi (nyelvi) csoport, a balkáni eredetű szlávok számarányát, az iszlámmal való, épen most említett kapcsolatuknál fogva szintén csak hozzávetőleg becsülhetjük meg. A háztulajdonosok között elsősorban azt a 13 családfőt kell ide sorolnunk, akik ortodox keresztneven szerepelnek, aztán sok mohamedán újhitűt, de ezek száma ismeretlen.

Míg a törökök és balkáni szlávok arányszáma nem állapítható meg pontosan, az őslakosok, a nyugati keresztények megoszlásáról, ezeknek családi és keresztnevéről, már határozottabb véleményt tudunk magunknak formálni. A 172 őslakos között, akik háztulajdonukat 1570 körül Vácott még megtartották, négy tót nevű családot: Horák, Zsilár, Varocsa, Isztári nevűeket,³³ továbbá két németnek vélhető családot találunk, az utóbbiakat Istóbernek hívták. Zsidó személynév sem az úgynevezett Zsidó-utcában, sem egyebütt a városban nem fordul elő, zsidó tehát ebben az időben Vácott háztulajdonos nem volt.³⁴ A többi háztulajdonos és, talán mondhatjuk, az

nem mohamedán, hanem görög származású volt, s a felfedezést a kortársak is — bár kissé kelletlenül — tudomásul vették.

³³ A „Tót” és „Cseh” elnevezés (összesen mindegy tiz családnál), továbbá egy-egy Orosz, Rác, Bogdán, Német családnév nem bizonyíték arra, hogy viselőjük a nevében megjelölt egyik vagy másik népfajhoz tartozott.

³⁴ A „Zsidó-utca” ezt a nevét talán egykori, középkori zsidó lakosaitól, vagy a törökkorban attól az egy zsidótól, „a váci zsidótól” kapta, akit egy kiadatlan budai török vámnapló, körülbelül összeírásunkkal egyidőben, mint Budán áthaladó kereskedőt megemlít.

ügynevezett „polgári” lakosságnak az említetteken kívüli része, 1570 körül mind magyar volt, azaz az őslakosság szinte teljesen magyarokból állt. Ugyanígy azok a háztulajdonosok is, akik összeírásunkban a mostaniak elődei gyanánt említetnek, akiktől az 1570-ben élők házukat vették vagy örökölték, szinte kivétel nélkül magyar néven szerepelnek, tehát a város lakosai a török uralom elején majdnem mindnyájan magyarok voltak.

1570-re az őslakosság és így a magyarság már csak fele vagy alig fele volt a város „polgári” lakosságának, vagyis egy emberöltő elegendő volt ahhoz, hogy a háztulajdon nagyobb fele gazdát cseréljen és a házak, a gazdasági térhódításnak a kisvárosi magyar sors alakításában a török uralom alatt valószínűleg sok helyütt ismétlődő módján és eszközeivel, a törökök és a velük betelepült balkáni szlávok kezébe kerüljenek.³⁵

A háztulajdon megállapításában a török kormányzat, mint azt összeírásunk is hosszú sor példával igazolja, a kereszténykori birtoklásból indult ki. A török hatalom a helyükön maradt őslakosok tulajdonjogát elismerte s így az, aki ezt igazolni tudta — amihez az első időkben maga a birtoklás már valószínűleg elegendő volt — házával szabadon rendelkezhetett, és az ilyen ház, természetesen már az új, mohamedán törvény szerint, elajándékozható és örökölheto volt s a török bíró előtt is adás-vétel tárgyát

³⁵ A veszteségnek ez a számaránya, melyet a magyarság a török korszak első emberöltője alatt Vácott elszenvedett, nem áll egyedül a városok történetében. Különösen olyan városokban, melyek egyben várak is voltak, a magyarságnak nagyobb arányú pusztulásra is tudunk példát felmutatni. Például az esztergomi háztulajdon alakulásában még nagyobb károsodás érte a magyarságot. Mint a kutatásunk tárgyaúl szolgáló defternek egy másik fejezetében olvashatjuk, Esztergom városának többszáz háza 1570 körül kivétel nélkül mohamedánok és görögkeletiek tulajdona volt, tehát olyan embereké, akik maguk vagy akiknek apái egy emberöltővel előbb az Al-Duna tájáról vagy még távolabbi vidékekről származtak a Magyar Alföld felső végére, az őslakosságnak viszont a városban már nyoma sem maradt.

képezhette. Az egykori magyar kincstári és keresztény egyházi tulajdonok viszont minden további feltétel vagy kivétel nélkül a török kincstárba szálltak.

E tétel következtében Vácott először az egykori magyar kincstári és keresztény egyházi épületek kerültek, gazdátlanra válva, új települő magánosok kezére, mégpedig a kincstáron keresztül, vásárlás jogán, amennyiben a török kincstár az említett módon tulajdonába került ingatlanokat saját híveinek eladta. Ez lett a sorsa a várbeli 36 háznak, melyek a királyok korában kincstári és keresztény egyházi épületek voltak, továbbá a váron kívül fekvő mintegy 50 háznak, melyek azelőtt szintén „papok háza” voltak; néhány ház közvetlen adás-vétel útján került mohamedán magántulajdonba. Önkényesen azonban az új települők közül senki házat nem „foglalhatott”, senki a máséba erőszakkal nem szállásolhatta be magát. Ezt nemcsak írott példával nem tudjuk igazolni, hanem a házak méreteit, állapotát összehasonlítva, valószínűnek sem tartjuk. Ha ugyanis a házakat nagyságuk, szilárdságuk, vélhető értékük szerint csoportosítjuk, azt találjuk, hogy — a várbeli házak beszámításával — az emeletre épült 19 ház közül 16, a legalább részben kőből épített mintegy 90 ház közül 52 összeírásunk korában még őslakosok tulajdona volt. Ha a házakat a szobák számával mérjük, a nagyobb és nyilván értékesebb házakat — mint a mellékelt táblázat részletesen is mutatja, — szintén őslakosok nevén találjuk, ami nem volna így, ha a hódítók a házakban tetszés szerint válogathattak volna. Az őslakosok tehát a szilárdabb építésű rangosabb házakat még az újszerű, ki nem tapasztalt és előnytelen gazdasági viszonyok között is tartani tudták; a legtöbb mohamedán viszont pusztán helyen vagy romokon összetakolt sövényfalú vískóban, csak szállásban húzta meg magát, nagyobb ház birtokára nem törekedett, erre sem pénze, sem igénye nem volt, kivéve talán a rangbeli embereket.

A rangbeli emberek a törökkori Vácott természetesen az új települők közül kerültek ki és így az a hivatali ap-

Az utca vagy tér neve	A házak száma	Kőből épült ⁹⁰⁾	S z o b á k s z á m a										
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	
1. Vár	36	0 13	0 28	0 5	0 1	0 1							
2. Zsidó-utca-mahalle	6	3 0	0 3	1 1	1 0								
3. Nagy-utca-mahalle	99	37 4	16 12	9 4	9 2	21 0	13 1	8 0	2 0		1 0		
4. Kosdi-utca-mahalle	34	2 0	1 11	1 5	5 1		5 1						
5. Kis-utca-mahalle	10	0 0	0 1		5 0	3 0	1 0						
6. Kaszim bej-mecset-mahalle	54	1 3	1 13	2 21	9 0	5 0	1 1						
7. Csarsu	15	6 4				1 0	1 0	3 0	1 0	1 0		0 1	
8. Haszan vojvoda-mecset-mahalle	49	1 14	1 22	0 7	1 10	0 3	0 2						
9. Martalóc-mahalle	14	0 1						0 1					
10. Sáros-utca-mahalle	36	2 0	3 0	8 0	7 0	11 0	5 0	1 0					
11. Lökös-utca-mahalle	21	0 0	9 0	8 0	3 0	1 0							
Összesen	374												

parátus, mely a messze, a hitetlenek tengerében álló mohamedán-török sziget lakosainak összefogására és vezetésére, a városnak és vidékének kormányzására volt hivatva, szintén új emberekből tevődött össze. A vezető emberek, mivel legtöbbször háztulajdonosok voltak, nevük sorunkból szinte hiánytalanul összeállíthatók.

⁹⁰⁾ Ide azokat a házakat soroltuk, melyeknek legalább egy része kőből épültnek van jelezve; a többi ház vagy sövényfallal vagy meg nem jelölt anyagból épült. — Az egyes rovatokban feltüntetett két számjegy közül a felső számjegy a keresztény öslakosok, tehát magyarok, az alsó a mohamedánok házáinak számát tünteti fel. A Martalóc-mahallában lakó keresztények a görögkeleti egyház hívei.

Kezdve a katonai rangok viselőin, akik itt, az „elenség és harc hazájában” a legfontosabb tisztségeket viselték, a város első lakosa a várparancsnok (dizdár) volt; alatta álltak a sereg többi tisztjei, ahogy névsorunkból összeszedhettük őket: három kethüdá: „helyettes”, két csaus, két tűzérparancsnok, 11 odabasi vagy szer-oda, öt bölükbasi vagy szerbölük, ezek kisebb egységek parancsnokai voltak, a martalócok parancsnoka, egy martalóc csapatparancsnok (szer-mie) és hat „beslü”-rangú katona végül a vár kapuőre (bevváb). A jobbmódúakhoz számított a háztulajdonosok között a négy timárbirtokos, földdel javadalmazott katona, továbbá két olyan személy, akik a multban viseltek várparancsnoki rangot, aztán Musztafa bej, az újoncok parancsnoka, aki valószínűleg a kaszárnnyában lakott³⁷ s végül a mecsetfundáló Kaszim bej, aki mint nógrádi tiszt telepedett meg Vácott³⁸ és hozott áldozatot a város mohamedán kutúréletének fejlesztése érdekében.³⁹ A felsoroltakkal együtt mintegy 45 háztulajdonos kimutathatóan a helyőrséghez tartozott, de valószínű, hogy az új települőknek túlnyomó része mint katona telepedett meg a városban.

A pénzügyi tisztségviselők között első helyen kell említenünk Oszman Cselebit,⁴⁰ „Oszman Urat”, akit nemcsak Vácott ismertek, hanem messze a tiszántúli földeken is sokan, sőt a határokon túli királyi területen is;⁴¹ amott, mert mint szultáni főharmincados talán húsz éven át a váci török vámhivatalt vezette, akkoriban, amikor a magyar marhakivitel még igen élénk volt és az egész hódoltságból a váci vámon keresztül nyert lebonyolítást; emitt a királyi területeken pedig azért, mert hivatali mű-

³⁷ 132. sz.

³⁸ 289. sz.

³⁹ Budán is volt egy kegyes emberbaráti célokat szolgáló boltja (l. Velics—Kammerer: *Defterek I.* 135., II. 122. l.)

⁴⁰ 262. sz.

⁴¹ Takáts Sándor, Eckhart Ferenc és Szekfű Gyula: *A budai basák magyar nyelvű levelezése, I.* 228., 262., 280., 293—294., 303., 5. [97]

ködésével kapcsolatban az ottani urakkal, a többi között Ernő főherceggel, Pálffy Miklós gróffal is érintkezésben állt. Egyébként közvetlenül is foglalkozott kereskedelemmel, 1580-ban a budai vámnál 500 marhabőre került elvámolás alá,⁴² s valószínűleg egyházi alapítványokat is tett; úgy látszik, hogy a budai városbeli úgynevezett Oszman bej-dzsámit ő alapította. Váci hivatalában alatta szolgált, pénzügyi munkát végzett a négy vojvoda, két emín és három tyátib (íródiák). Ezeknél a kisebb rangú embereknél bizonyára gyakrabban emlegették a városbeliek annakidején Dervis bejt, a sikkasztó egykori emint, aki eladott kincstári házak árával nem számolt el s magánszemélyeken kívül a Kaszim bej-alapítványt is megkárosította.⁴³

Három szubasi a városban rendőri és rendőrbirói tisztelet töltött be.

A mohamedán egyházi személyek közül megismerkedünk két hatíbbal, pénteknap előimádkozóval. Ezek az úgynevezett „Szultán-mecsetben”,⁴⁴ az egykori Nagybaldogasszony-templomban teljesítettek szolgálatot. Rajtuk kívül több hodzsának is volt a városban háza, ők talán a dzsámi és a mecsetek közelében működő iskolákban tanítottak.

Alacsonyabb egyházi szolgálatot végeztek a müezzinék. Ezekről az egyik mecsettel kapcsolatban van szó. Végül további szint vegyítettek az egyház szolgálóinak csoportjába a „szúfik” és a „hadzsik”, messze földet bejárt zarándokok; ezek közül hétnek volt háza a városban.

Az egyház anyagi érdekeit szolgálták a mütevellik, a magánosoktól fundált kegyes alapítványok (vakfok) ke-

⁴² Bécs, Nat.-Bibl. keleti kéziratok, Mxt. 598. sz.

⁴³ Neve kiadott forrásokban is előfordul, l. Velics—Kammerer: *Defterek* I. 59., II. 122. l.

⁴⁴ Egy-egy meghódított város első dzsámiját az akkor uralkodó szultánról szokás elnevezni; a váci legnagyobb mohamedán templom is ezen az alapon kapta a „szultán-dzsámi” nevet, amin Szülejmán szultán-dzsámi volt értendő.

zelői;⁴⁵ egyikük bizonyos Abdurrahman egyben kalifa és hodzsza is volt.⁴⁶

Az öslakosok társadalmában első helyen kell említeni a két bírót: Mátét és Lászlót, akik a valamelyest meghagyott községi autonómia vezetői voltak.

Egyházi szervezetük és templomuk a keresztény felekezetek közül csak a katolikusoknak volt; a görög hitűeknek nyilván nem volt. A katolikusok templomuk birtokjogát az ú. n. tapu-díj lefizetésével biztosították: a kincstártól mintegy megváltották. De csak a piac-téri Szent Mihály-templom birtokjogát szerezték meg, az ehhez közel fekvő Szent Jakab-templom, a városfalon (Bécsi-kapun) túl, a temetőben fekvő Szentlélek-templom s a csöregi és pesti út között (talán szintén a temetőben) fekvő Szent Margit-templom megváltatlanul a török kincstár kezén maradt s utóbb mohamedán magántulajdonba került. A 209. sz. alatt leírt ház, amely régebben a „papjelöltek iskolája” volt, ekkor a martalócparancsnoknak szolgált lakásul.

Említetik a háztulajdonosok között bizonyos Vince pap, de működéséről nincs szó. A régi háztulajdonosok között figyelmet érdemel Orgonás János neve.⁴⁷ Más jellegzetes családneveket (pl. „Pokol”, „Matatán”, „Ugrin”) majd a helyi, majd az egyetemes magyar történetkutatás fog egy-egy értékes adatnak találni, ha azokat más idők-

⁴⁵ Mivel az egyházi intézményeket nem teljesen az állam látta el, minden egyházi intézménynek ingatlan fenntartási alapja (vakuf) volt. Váci vagyontárgyakat ilyen célra négyen kötöttek le: egy Oszmán-házi hercegnő iskola céljára, Rüstem pasa, Kaszim bej és Haszan vojvoda egy-egy dzsámi vagy mecset céljára. Az említett Oszmán-házi hercegnő valószínűleg Zál Mahmud budai pasa (1563—1564) felesége volt. Arra nincs adat, hogy iskolája hol működött, lehet, hogy Vácon kívül, talán Budán.

⁴⁶ A „hodzsza” titulus, a magyar „diák” szónak megfelelően, sokszor csak magasabb értelmi szintet, irástudót jelent; mohamedán „hodzsák” és keresztény „diákok” sűrűn jelennek meg, öten-hatan együtt, áruval megrakott szekerekkel a török vámsorompók előtt, hogy be- vagy kifelé átbocsátást kérjenek.

⁴⁷ 154. sz.

ben Vácott élő vagy máshol is élő, szintén jellegzetes megjelölésekkel kapcsolatba hozni tudja.

A polgári keresztény lakosság között kiemelendő még két diák és három felcser.

A „diákok” és felcserek már a gazdasági élet mezejére vezetnek át bennünket, olyan területre, ahol a lakosság nem vallási és népi megoszlás, hanem foglalkozás szerint tagolódott, ezért itt már nem szükséges a foglalkozásokat fajok vagy vallások szerint csoportosítanunk, hanem helyesebb összefogva áttekintenünk, mert a város gazdasági életét így tisztábban látjuk.

Találunk a városban öt borbélyt (azaz felcsert, közülük három nyugati keresztény), három kovácsot (egyikük mohamedán), egy-egy kardművest, nyergest, csizmadíát, szappanost, boltost (ezek mohamedánok), négy mézáróst (kettő közülük mohamedán), négy hajóst, három révészt és egy fürdöst (ezek mohamedánok), három mohamedán szabót, egy-egy szücsöt, vargát és ötvöst (ezek keresztények voltak).

Ez a felsorolás azonban nem teljes, nem adja a város valamennyi mesteremberét, hanem csak azokat, akiknek foglalkozása az összeírásban fel van tüntetve; kellett a városban ezeken kívül pl. halásznak, csaplárnak, péknek, asztaljártónak stb. lennie (a régebbi háztulajdonosok között többször említetik egy keresztény pékmester: Furundzsú („pék”) Ferenc, (ennek egyidőben hét háza volt), s kétségtelenül keresztény („magyar”) szabója is volt a városnak. Bizonyos, hogy az úgynevezett „vezeték-név”, amely ekkor még nem volt megszilárdult családnév, sokszor viselőjének egyéni tulajdonságát vagy foglalkozását fejezte ki és egy-egy (ipari) foglalkozás emlékét őrzi. Ezt az észrevételt összeírásunkból is több példa igazolja: Kötélverő Imre fiát Szücs Máténak hívták,⁴⁸ ugyan-ezen Szücs Máté „Kürkdzsü” („szücs”) Máté néven is szerepel (neve tehát lefordítható volt törökre, azaz nem volt szilárd családnév);⁴⁹ Berber Lukács fiának Túrós

⁴⁸ 155. sz.

⁴⁹ 278. sz.

István,⁵⁰ László volt bíró gyermekeinek Bíró Bálint és Ilona,⁵¹ Varga Márton fiának Bogdán János volt a neve.⁵² Kétségtelen tehát, hogy az úgynevezett „családnév” összeírásunk korában még egyéni név is lehetett, sokszor csak az egyén foglalkozását (származáshelyét stb.) jelölte; lehetett azonban már örökölt név is. (Épen ezért eltekintünk attól, hogy a neveket foglalkozást jelentő értelmük szerint csoportosítsuk és ebből esetleg hamis következtetéseket vonjunk le.)

Mohamedánok és keresztények a legtöbb iparágban, habár az ipar nagy részüknek csak mellékes keresete volt a földművelés és gazdálkodás mellett, közösen egymás mellett dolgoztak. A kereskedelemben és iparban lehetett először érezni, hogy az emberek a vallási és népi megoszlás dacára hajlandók felejteni ellentéteiket és különözéseiket, hogy őslakosok és új települők, hódoltak és hódítók ismerni és megszokni kezdték egymást. Közös piacokon és vásárokon érdekeik hasonlósága nyomán összetartás, majd melegebb kapcsolat fejlődött ki közöttük. Az első vegyes házasságok őslakos keresztények és mohamedánok között is itt jöttek létre. Az együttélés természetes, gépies folyamata indult így meg, amelyben az egyenlőtlen erőviszonyok következtében a hatalmon kívül álló gyengébb félnek, a kereszténynek, magyarnak, fokról-fokra szükségképen tért kellett vesztítenie.

A fejlődés menetét lépésről-lépésre nem tudjuk követni, de ismerjük végső eredményét a XVII. század végén erre járt Tollus leírásából. Két-három sora van a derék utazónak Vácra: „Felsőhajtottam az egykori híres vár láttára... Kunyhókban néhány tót család lakik, vagyis inkább megbúvik bennük”.

A 374 váci ház tehát mind megsemmisült, a város kapui, templomai, mecsetjei a török kor végére mind romba dőltek. De — ismételjük — ez már egy másik kép, ez már a fejlődés vége, 120 évvel későbbi időből, mikorra a pusztulás a török uralom nyomán teljessé vált.

⁵⁰ 80. sz.

⁵¹ 69. sz.

⁵² 124. sz.

Vác házainak leírása.

A) A VÁRBAN.

1. Ali: Kaszim fia, tűzérparancsnok (szer-topí) háza. Emeletes kőépület. Az emeleten egy szoba, amelynek teteje nyitott,¹ a földszinten egy boltozatos szoba, három rekesztett pince (bölme bodrum). Szomszédai egy-egy oldalról: a várfal, Jakub aga várparancsnok (dizdár), egy várkatona (hiszar eri) és a várkatónak szakaszparancsnoka (bölükbasi); Sabán ingatlana. Dűledezett, mikor a régebbi dizdár: Musztafa aga kijavította s utóbb a nevezettnak eladta. Mivel azonban a ház helyét a kincstártól nem vette meg, a kincstár ezt 300 akcséért eladta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

2. Jakub aga: a váci erőd (parkan) parancsnokának (dizdár) háza.² Emeletes kőház. Az emeleten egy nyitott telejű, a földszinten egy boltozatos szoba, pince, továbbá egy, a várfalhoz támaszkodó, sövényből épült szoba, tűzifa elhelyezésére szolgáló kis hellyel. Szomszédai egy-egy oldalról: Eljasz. Ali: szer-topí, a várfal és az út. Pusztá, elhagyott romból javította, hogy lakható legyen. Mivel a ház helyét a kincstártól meg kellett vásárolnia, 200 akcsét fizetett érte. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

3. Muhjeddin molla: Szinan fia, a váci dzsámi papjának (hatib) háza. Kőből épült szoba boltozattal (pincével?), konyhával, kamrával. Szomszédai egy-egy oldalról: Memi: Szinan fia, Perváne: Abdulláh fia, a várfal

¹ Azaz nincs mennyezete.

² Váci dizdárnak Jakub aga már 1559-ben említették. (Defterek II. 250. l.)

és az út. Rossz kincstári házból építette és lakott benne. Minthogy a ház az ő tulajdona volt, a (telekért) a kincstár 100 akcsét behajtott rajta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

4. Berber („borbély, felcser“) Hüszein háza. Kőből és vesszőből épült négy szoba, rossz pince, istálló. Szomszédai egy-egy oldalról: a várfal, egy rossz kőfal, Hurrem jegyző (tyátib) és Kaszim dede ingatlanai. Rossz kincstári ház volt, a nevezett kijavította és személyesen bírja. (Telkéért) a budai kincstárba 400 akcsét befizetett. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

5. Sabán szakaszparancsnok (szer-bölük) háza. Sövényből épült két szoba kemencével és tűzhellyel, kis istállóval. Szomszédai egy-egy oldalról: Szefer, aztán Jahja és Memi ingatlana, a várfal és az út. Üres kincstári telken épült és birtokában van. Telkéért (jer tapuszu³ címen) 100 akcsét fizetett a kincstárnak. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

6. Eljasz: Bahádír fia háza. Egy rossz ház falához támasztva, sövényből épült szoba tűzhellyel, pince. Szomszédai egy-egy oldalról: Jakub aga dizdár, egy választó fal (bölme divar), ... és az út. Rossz kincstári házból építette és lakott benne. Mivel (telke) nem volt az övé, 100 akcsét fizetett érte. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

7. Jahja: Naszuh fia háza. Kőből épült szoba, pince és tűzifa elhelyezésére üres hely. Szomszédai egy-egy oldalról: Ali tűzérparancsnok (topcsi basi), Eljasz Bahádír, Jakub aga dizdár és az út. Rossz kincstári házból építette és lakott benne. Mivel (telke) nem volt az övé, 250 akcsét fizetett érte. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

8. Diváne Musztafa háza. Kőből épült szoba s konyha egy tető alatt, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ali szer-topi, Ali hodzsa, Sabán szer-bölük ingatlana és a várfal. Rossz kincstári házból építette és birtokában volt.

³ Tulajdonjogi illeték.

Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 100 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

9. Ali: Musztafa fia háza. Kőből épült szoba és konyha, deszkatetővel, kamra, két pince. Szomszédai egy-egy oldalról: Jahja tűzér, csizmedzsi („csizmadia”) — Jahja és Sabán szer-bölük ingatlana és az út. Rossz kincstári házból építette és lakott benne. Minthogy az ő tulajdona volt, (telkéért) fizetett 600 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

10. Szefer szer-bölük háza. Emeletes, sövényből épült szoba kemencével, konyha, kamra, istálló és kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Sabán szer-bölük, Kúcsek ingatlana és két oldalon a várfal. Rossz kincstári házból építette és személyesen bírja. Mivel (telke) nem volt az övé, 250 akcséért a kincstártól megvette. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

11. Kincstári raktár (mahzen-i miri): kamrák és házak az ismert helyen. A dizdár jelentette, hogy javításra szorulnak. Ha a budai kincstártól megjön a pénz, ki lehet őket javítani.

12. Memi várkatona (merd-i kal'a) háza. Deszkatetejű sövényépület a várfal mellett, szoba, konyha, kamra, boltozott hely (pince?) és négy oszlopon álló szín (csardak). Szomszédai egy-egy oldalról: Sabán szer-bölük, Jahja hodzsa, a kincstári raktár és az út. Rossz házakból építette és birtokában volt, de mivel (telke) nem volt az övé, 100 akcsét fizetett érte. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

13. Kúcsek várkatona háza. Kőből épült szoba, aztán egy sövényből épült szoba, boltozott hely s tűzifa számára egy kis hely. Szomszédai egy-egy oldalról: Timur, Szefer szer-bölük és Szálih ingatlana és a várfal. Rossz kincstári házakból építette és személyesen bírja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 200 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

14. Timur: Ferhád fia háza. Sövényből épült szoba, kamra. Szomszédai egy-egy oldalról: Kúcsek, Perváne és az út. Rossz kincstári házból építette és birta. Mivel

(telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

15. Perváne: Abdulláh fia háza. Kőből épült szoba kemencével⁴ és konyha, hat boltozat, melyen az ágyú (darbuzán) áll és kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Sejjid Muhjeddin hatib, az út és két oldalon a várfal. Rossz kincstári házakból építette és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 200 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

16. Memí várkatona háza. Két boltozatos hely, egy szoba, továbbá egy kőből épült szoba kemencével és egy kis üres hely tűzifa számára. Szomszédai egy-egy oldalról: Szejjid Muhjeddin hatib, Musztafa kethüdá, a dzsámi fala és a várfal. Ő maga építette rossz kincstári házak helyén, lakta és személyesen bírja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 350 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

17. Musztafa: a várkatonák kethüdája háza. Sövényből épült, deszkatetős szoba, konyha, boltozatos helyiség, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ali szer-topí, a dzsámi, a várfal és az út. Ő maga építette kincstári házak romjaiból és birtokában volt...⁵

18. Musztafa várkatona háza. Sövényből épült deszkatetős szoba, konyhával, kamrával, kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Musztafa kethüdá, a várfal és az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból és személyesen bírja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

19. Hüszein várkatona háza. Egy szoba tűzhellyel, egy másik szoba, tűzifa számára üres hely. Szomszédai egy-egy oldalról: Musztafa kethüdá, a dzsámi fala és az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból és ő lakik benne. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

20. Memí várkatona háza. Sövényből épült szoba pín-

⁴ A törökben: szobalu bir oda.

⁵ A tétel szövege csonka.

cével, tűzifa számára kis üres hely. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Hüszein, Kurd tűzér és két oldalon a várfai. Ő maga javította ki régi kincstári házakból, ő lakik benne és birtokában van. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

21. Jahja várkatona háza. Sövényből épült deszkateletős szoba, konyha s tűzifa számára kis hely. Szomszédai egy-egy oldalról: a kincstári raktár, Ali hodzsa és két oldalon az út. Ő maga építette kincstári házakból, ő lakik benne s személyesen bírja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

22. Szálih: Veli fia háza. Sövényből épült deszkatetős szoba, konyha s tűzifa részére kis hely. Szomszédai egy oldalról: Kücsök és két oldalon az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

23. Firuz várkatona háza. Sövényből épült deszkateletjű szoba, konyha, tűzifa részére kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Hüszein s két oldalon az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

24. Memi várkatona háza. Sövényből épült deszkateletjű szoba, konyha, tűzifa részére üres hely. Szomszédai egy-egy oldalon: a dzsámi fala s három oldalon az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő maga lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

25. Múszá várkatona háza. Sövényből épült deszkateletjű szoba, konyha. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Hüszein, Hurrem tyátib és két oldalon az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és személyesen

birja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

26. Tyátib („jegyző”) Hurrem háza. Sövényből épült deszkatetejű szoba, kamra, istálló, kőből épült pince. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Hüszein, Músza és két oldalon az út. Régi kincstári házakból építette, ő lakja és személyesen birja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 250 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

27. Hadzsi Kaszim dede háza. Sövényből épült szoba, konyha, kamra és kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Hüszein, Kurd tűzér, régi elválasztó fal és az út. Ő maga csinálta régi házakból, ő lakja és személyesen birja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült s elismervény állíttatott ki.

28. Kurd tűzér háza. Sövényből épült deszkatetejű szoba, konyha és kis üres hely. Szomszédai egy-egy oldalról: Hadzsi Kaszim dede, Naszuh, Memi és az út. Ő maga építette régi kincstári házakból, ő lakja és személyesen birja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

29. Emine; Abdulláh leánya háza. Sövényből épült deszkatetejű szoba. Szomszédai egy-egy oldalról: Naszuh oda-basi, másik Naszuh és két oldalon az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és személyesen birja. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

30. Naszuh: Abdulláh fia háza. Sövényből épült szoba, konyha, alatta pince. Szomszédai egy-egy oldalról: Kurd tűzér, Naszuh oda-basi, Perváne szabó és az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és ő van birtokában. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 150 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

31. Naszuh Boszna („boszniai”) háza. Sövényből épült szoba, konyha, kamra és rossz pince. Szomszédai egy-egy oldalról: Merdzsán, Naszuh, Emine asszony és az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és ő van bir-

tokában. Mivel (telke) nem volt az övé, fizetett érte 250 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

32. Merdzsán azab háza. Sövényből épült szoba és egy rossz boltozatos helyiség (kemer). Szomszédai egy-egy oldalról: Naszuh oda-basi, Ömer: Veli fia és egy másik Naszuh ingatlana és az út. Rossz kincstári házakból építette, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

33. Ömer: Veli fia háza. Sövényből épült szoba, kamra. Szomszédai egy-egy oldalról: Sáhín: Iszkender fia, Ferruh azab, a várfal és az út. Ő maga építette régi kincstári házakból, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és igazolvány állíttatott ki.

34. Sáhín: Iszkender fia háza. Sövényből épült szoba, konyha, kamra és istálló, egy tető alatt. Szomszédai egy-egy oldalról: a várfal. Perváne szabó, Haszan és az út. Rossz kincstári házakból csinálta, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 100 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

35. Haszan: a vár kapuőre (bevváb-i kal'a) háza. Sövényből épült szoba és konyha, egy tető alatt. Szomszédai egy oldalon: Sáhín: Iszkender fia, két oldalon a várfal és egy oldalon az út. Ő maga csinálta rossz kincstári házakból, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

36. Perváne: Abdulláh fia háza. Sövényből épült szoba, konyha. Szomszédai egy-egy oldalról: Sáhín: Iszkender fia, Ömer: Veli fia, Naszuh: Abdulláh fia és az út. Ő maga építette rossz kincstári házakból, ő lakja és személyesen bírja. Mivel (a telek) nem volt az övé, fizetett érte 50 akcsét. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

B) A VÁRON KIVÜL (A VÁROSBAN).

Zsidó-utca (Mahalle-i zsidó):

37. Hamza: Abdulláh fia háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, kamrával, kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Fatma hatun (F. „asszony”), Gáspár, Varga, a Duna és út. Bizonyos Musztafa régebben a kincstártól vette, majd testvérének eladta. Erről írása van. Feljegyeztetett.

38. Gombás (Gömbös?) Bálint és Berenc János háza. Földszintes, kőből és sövényből épült, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Ferenc Jakab, Konc Antal, Hajdar. Abdulláh fia konyhakertje és az út. Azelőtt Varga Istváné volt, aki Musztafának és Ramazánnak eladta, ezektől a fentiek vették meg. Írásuk van róla, hogy az ő tulajdonuk. Feljegyeztetett.

39. Varga Gáspár háza. Földszintes; egy kőből és két sövényből épült szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: kaszab („mészáros”) Musztafa, Musztafa szu-basi („rendbiztos”), gemidzsi („hajós”) Turchan ingatlana és az út. Atyjától örökölt tulajdona. Feljegyeztetett.

40. Musztafa: Abdulláh fia háza. Sövényből épült két szoba, kamra, pince és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga Gáspár, Gombás (Gömbös?) Bálint, Hajdar konyhakertje és az út. Azelőtt Ferenc Jánosé volt, akitől kézzel-kézzel szállt s legutóbb Ferenc Jakab birtokából vétel útján a nevezett tulajdonába került. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

41. Ali szu-basi háza, egy (szoba).

42. Berenc János háza, kőből épült két (szoba), pince, kis udvarral. Azelőtt Mészáros Istváné volt.

Nagy-utca (Mahalle-i Nagy-utca):

43. Ali: Mehmed fia háza. Azelőtt Záton Gergely dúlező háza volt. Hossza 25, szélessége 22 zirá („rőf”). Sövényből egy szoba tűzhellyel, kemencével és egy pince. A nevezett építette. Udvara is van. Szomszédai egy-egy

oldalról: Ibrahim és Hízir, Ercsi Miklós, Haszán: Abdulláh fia ingatlana és a Duna. Mivel az ő tulajdona, a (telekért) tapu címen 180 akcse megvétezt rajta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

44. Musztafa: Murad fia háza. Azelőtt Selib (?) Benedeké volt. Hossza 20, szélessége 13 rőf. Dűledező kincstári ház volt, a nevezett sövényből egy szobát épített rajta tűzhellyel, kemencével. Udvara van. Szomszédai egy-egy oldalról: Ibrahim és Hízir, Botos János ingatlana, a hássz-út („fő-út”) és a Duna. Mivel az ő tulajdona, (a telekért) tapu címen 120 akcse megvétezt rajta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

45. Ibrahim és Hízir: Júnisz fiai háza. Azelőtt Selib (?) Benedeké volt, hossza 22, szélessége 9 rőf, udvarral. Rossz kincstári ház helyén sövényből egy szobát építettek tűzhellyel, kemencével, kamrával. Szomszédai egy-egy oldalról: terzi („szabó”) Musztafa, Halász Lőrinc, Ali Mehmed ingatlana és a Duna. Mivel az ő tulajdonuk, a telekért a kincstár tapu címen 124 akcsét megvett rajtuk. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

46. Ferhád: Abdulláh fia háza, azelőtt Tót Gálé volt. Széle-hossza 16—16 rőf. Dűledező kincstári házból egy szobát tűzhellyel és kemencével a nevezett épített. Kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Hadzsi Jakub, Molnár Sebestyén ingatlana, a hássz-út és a Duna. Mivel az ő tulajdona, a telekért a kincstár tapu címen 128 akcsét megvett rajta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

47. Iszmail háza. Hossza 17, szélessége 14 rőf. Dűledező kincstári ház helyén sövényből a nevezett építette; egy szoba, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga János, Isztari⁶ Bertalan, Hadzsi Jakub és Kurd ingatlanai. Mivel az ő tulajdona, (a telekért) a kincstár tapu címen 124 akcsét megvett rajta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

48. Hadzsi Jakub háza. Hossza 17 rőf, szélessége 13

⁶ Sztari (től) „öreg”.

rőf. Dűledező kincstári ház helyén a nevezett sövényből egy szobát épített tűzhellyel; kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ferhád, Iszmail, Kurd Ali ingatlana és a Duna. Minthogy az ő tulajdona, (a telekért) a kincslár tapu címen 80 akcsét megvett rajta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

49. Üres házhely, Kurd nyereggyártó birtokában. Hossza 17 rőf, szélessége 13 rőf. Üres kincstári hely volt, a nevezett igénylésére, 120 akcsé tapu lefizetése után neki adatott. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki. Szomszédai egy-egy oldalon: (Pápai?) Márton, Iszmail ingatlanai és két oldalon az út.

50. Kejvân tyátib háza. Kőből épült szoba tűzhellyel, kamra, konyha, pince, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Haszan, Hamza, Múszá ingatlana és az út. Azelőtt Sabán: Mahmud fia vette Ercsi Miklóstól, majd a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy írása van arról, hogy az ő tulajdona.

51. Kejvân tyátib másik háza. Sövényből épült szoba, udvar, mellette konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Kömlödi Jakab, Csúri János, Mátyás és Péter ingatlanai és az út. Mehmed kethüdâ váci emintől vette. Ez azonban eladására nem volt feljogosítva s árát nem szolgáltatta be a kincstárba, ezért tapu címen 150 akcsé újból megvétellett (a ház gazdján). Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

52. Haszan: Abdulláh fia háza. Kőből és sövényből egy-egy szoba, egy dűledező pince és kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Kejvân tyátib, Ali szu-basi, Csamádi György ingatlana és az út. Azelőtt Török Lukácsé volt, ettől Varga János, ettől Ferhád oda-basi, ettől Abdurrahman kalife, ettől a nevezett vette. Feljegyeztetett, hogy írása van róla, hogy az ő tulajdona.

53. Múszá: Ömer fia háza. Kőből épült boltíves két szoba, pince, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Kejvân tyátib, Fodor András, a Duna és az út. Pál dűledező háza volt, utóbb Nagy Mihályé; ettől vette bizonyos Szü-

lejmán s az utóbbitól az említett Múszá. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

54. Kovács Jakab háza. Három szoba, konyhakert, kút, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Béke Márton, Bodoni Bálint és két oldalon az út. Azelőtt Mészáros Andrásé volt, ettől Király Péter fia Orbán, ettől a fenti vette meg. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről irat állíttatott ki.

55. Kurd: Abdulláh fia háza. A hitetlenek idejében fürdő volt, most dűledezik. A kincstár szabály szerint eladta annak, aki meg akarta venni. Szomszédai a Duna, Szárá Máttyás kertje s két oldalon az út. 350 akcséért a nevezett Kurd vette meg, löbbit senki sem akart érte adni. Árát megfizette s a budai pénztárba beszolgáltatatta. Erről feljegyzés készült és elismervény állíttatott ki.

56. Ferenc Imre, Ferenc Pál, Makó György és Piroska háza. Kőből épült szoba, kamra, konyha; mellette sövényből épült szoba, pince, rossz kút, végül az udvaron bizonyos Kurd által épített és nekik eladott sövényfalú szoba. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy Kálmán, Szani Bertalan ingatlana, a Duna és az út. Azelőtt Bácsmegyei Andrásé volt, aztán a kincstár tulajdonába került, majd Dervís váci emin eladta Ferenc Balázsnak; mivel azonban (az emin) erre felhatalmazva nem volt és a ház árát a budai pénztárba nem fizette be, a ház újból elárvereztetett s miután többet ígérő nem akadt, 4000 akcséért a nevezett Ferenc Balázs fiainak: Imrének és Pálnak, továbbá Makó Ferenc: György nevű fiának s ennek Piroska nevű anyjának adatott el. A vételár felvételet s az ügy feljegyeztetett.

57. Halász Lőrinc és Halász Bálint háza. Azelőtt Urudzs: Ali fia nógrádi szpahi, ettől Margita váci városi lakos, továbbá ennek ura: Ercsi Miklós és fiai: Ercsi Gergely, Albert és Balázs vették. Szomszédai egy-egy oldalról: Dobos János, Nagy András és nős pap (?) ingatlana és az út. Kőből épült kilenc szoba, pince, alattuk a Duna felé konyhakert. Később az utóbb nevezettek a ház felét

az első helyen nevezetteknek eladták s erről irat állíttatott ki.

58. Margita és ura: Ercsi Miklós és fiaik: Ercsi Gergely, Ercsi Albert és Ercsi Balázs háza. Azelőtt Urudzs: Ali fia nőgrádi szpahi vette, majd tőle az említett városbeli lakosok, majd ezektől felét Halász Lőrinc és Halász Bálint. Szomszédai egy-egy oldalról: Dobos János, Nagy András és nős pap (?) ingatlana és az út. Feljegyeztetett, hogy írásuk van róla s hogy az ő tulajdonuk s újabb írás is adatott nekik.

59. Varga Gáspár háza. Emeletes köépület öt szobával, pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Kömenes János, Szabó Mihály, Bak Péter ingatlana és az út. Azelőtt Csaplá(r) Lőrinc tulajdona volt, aki még életében feleségének: Borbálának ajándékozta, ez pedig a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy írása van róla s hogy az ő tulajdona s újabb írás is adatott neki.

60. Isztari Bertalan háza. Sövényépítésű kemencés szoba, kamra, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy Miklós, Biró Bálint, Madzsar Ferhád ingatlana és az út. Régóta tulajdona. Feljegyeztetett.

61. Botorján Orbán háza. Emeletes köépület: hat szoba, pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Éliás Miklós, Cseh János és Tót János ingatlana és az út. Azelőtt Gazdag János tulajdona volt, kinek halála után fia: Gazdag Gergely eladta Botorján Jánosnak. Most az utóbbi fiának: Botorján Orbánnak tulajdona. Feljegyeztetett.

62. Ötvös István háza. Emeletes köépület négy szobával, pincével, konyhakerttel és udvarral, és egy ehhez csatlakozó ötvös-bolttal. Szomszédai egy-egy oldalról: Ercsi Balázs, Takács Vince, Kapás Gergely konyhakertje és az út. Azelőtt Furundzsi^{*} Ferenc elhanyagolt háza volt, még régebben Ötvös Máté vette a kincstártól. Feljegyeztetett, hogy írása van róla s az ő tulajdona.

63. Takács Vince háza. Emeletes köépület három szo-

* Furundzsi: (török) „pék”.

bával és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Ötvös István, Szabó Simon és Bicskei Albert ingatlana és az út. Azelőtt Furundzsi Ferenc elhanyagolt háza volt. A kincstártól Szabó Benedek vette meg, majd ettől a fentnevezett, Feljegyeztetett, hogy írása van róla s az ő tulajdona.

64. Szabó Simon háza. Sövényből épült négy szoba tűzhellyel, kemencével, egy bolttal, konyhakerttel és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Takács Vince, Bicskei Albert és Dávid Kovács ingatlana és az út. Azelőtt Furundzsi Ferenc elhanyagolt háza volt. A kincstártól Szabó Benedek vette meg, aztán a fentinek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

65. Bicskei Albert háza. Emeletes köépület négy szobával, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Simon, Takács Vince és Kapás Gergely konyhakertje és az út. Azelőtt Furundzsi Ferenc elhanyagolt háza volt. A kincstártól Szabó Benedek vette meg s a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő vásárolt tulajdona és erről irat állítatott ki.

66. Ercsi Balázs háza. Földszintes köépület egy szobával és egy sövényépület szintén egy szobával, továbbá pince, konyhakert és kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Pattantyus György és Ötvös István ingatlana és két oldalon az út. Azelőtt Zohár Pál elhanyagolt háza volt. A kincstártól vette. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

67. Szabó János és Dávid Kovács háza. Kő- és sövény-épület öt szobával, ezekhez csatlakozó kovácsműhellyel, konyhakerttel és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Simon és Biró Ferenc ingatlana, Kapás Gergely konyhakertje és az út. Azelőtt Kohár Jakab háza volt. Feljegyeztetett, hogy most a nevezettek pénzen szerzett tulajdona.

68. Szabó Mihály háza. Emeletes köépület négy szobával, pince és kis udvar. Szomszédai: egy oldalon Bak Máté és Szabó István, a továbbiakban Varga Gáspár, Abdurrahman hodzsa elhanyagolt háza és az út. Azelőtt atyja: Szabó Menyhért tulajdona volt, a fentnevezett tőle

örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről igazoló irai állíttatott ki.

69. Bíró Bálint és Ilona háza. Sövényből épült négy szoba tűzhellyel és kemencével, konyhakerttel és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Isztari Bertalan Farkas János és Musztafa ingatlana és az út. Azelőtt atyjuké: László bíróa volt, a nevezettek tőle örökölték. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk.

70. Molnár Bálint és fiai: Pál és Mátyás háza. Emeletes köépület hat szobával, pincével, konyhakerttel és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Kohár Dorkó, Csamádi Dömötör, Kejván tyátib és az út. Feljegyeztetett, hogy régóta az ő tulajdona.

71. Szabó Orbán háza. Sövényépítésű négy szoba tűzhellyel és kemencével, kamrával, pincével, konyhakerttel és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Madarász Mihály, Fazikas Márton, kert és út. Azelőtt Csete János elhanyagolt háza volt, aki azt Isztari Mátyásnak, később ez a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

72. Bíró János háza. Kőből és sövényből épült emeletes ház hat szobával, fél pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Dávid Kovács, Mészáros János és Kapás Gergely ingatlana és az út. Azelőtt Lökös Boldizsárnak volt egyik háza. Ennek halála után fiai: Lökös György és Lökös Ferenc örökölték, majd a nevezettnek eladták. Feljegyeztetett, hogy írása van róla, s hogy az ő tulajdona.

73. Bíró Ferenc háza. Kőből és sövényből épült emeletes ház hat szobával és fél pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Dávid Kovács, Mészáros János és Kapás Gergely ingatlana és az út. Azelőtt Lökös Boldizsár egyik háza volt, halála után fiai örökölték, majd (a nevezettnek) eladták. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

74. Szabó István háza. Földszintes köépület öt szobával, pincével és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Mihály, Abdurrahman hodzsa és Varga Gáspár in-

gatlana és az út. Azelőtt Bak János háza volt, halála után testvérére: Bak Mátéra szállt, aki aztán felét a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

75. Bak Máté háza. Földszintes köépület öt szobával, pincével és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Mihály, Abdurrahman hodzsa és Varga Gáspár ingatlana és az út. Azelőtt Bak János háza volt, kinek halála után testvérére: Bak Mátéra szállt, aki aztán felét a nevezett Szabó Istvánnak eladta, a másik felét pedig ő maga bírja. Feljegyeztetett.

76. Bodoni Bálint gyermekei: Bodoni György, Magdolna és Anna háza. Földszintes épület három kőből épült szobával és egy sövényből épült szobával, továbbá pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Kovács Jakab, Pataki György és Göncső Gáspár ingatlana és az út. Azelőtt Bodoni Bálint tulajdona volt, kinek halála után a nevezett Bodoni György nevű fiára s Magdolna és Anna nevű leányaira szállt. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk.

77. Kendi János s nővérei: Borbála és Anna háza. Földszintes épület kőből épült két szobával, sövényből épült két szobával, továbbá pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Bak Péter, Abdurrahman hodzsa és Varga Gáspár ingatlana és az út. Közös tető alatt áll. Azelőtt Kendi János háza volt, kinek halálával fentnevezett gyermekei örökölték s maguk között felosztották. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk.

78. Gyenös György háza. Földszintes épület egy kőből és négy sövényből épült szobával, pince, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Gáspár, Mészáros Benedek és Kalmár Ferenc ingatlana és az út. Azelőtt Zonbor István tulajdona volt, kinek halálával Zonbor Pálra szállt, aki aztán a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

79. Györi Dömötör leánya: Apollina háza. Földszintes épület két kőből és három sövényből épült szobával, továbbá konyhakert és kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ötvös István, Mocsár (Kohár?) Dorkó, Musztafa

és az út. Azelőtt Berber Lukács háza volt, kinek halála után Túrós (Törös?) István nevű fiára szállt, aki fentnevezett feleségének adta. Feljegyeztették, hogy az ő tulajdona.

80. Ötvös István háza. Földszintes kőház öt szobával, pincével s a házhoz csatlakozó borbélyüzlettel, továbbá kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Túrós (Törös?) István, Berbil („borbély”) Sebestyén, Gerendás Pál ingatlana és az út. Katusa nevű zimmi asszonytól örökölte. Feljegyeztették, hogy most az ő tulajdona.

81. Péter kovács háza. Sövényépület két szobával, kovácsműhellyel, kis kerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Fóris Demeter, Éliás István, a várárok és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztették, hogy az ő tulajdona.

82. Éliás István háza. Sövényépület kemencével, kamrával, udvarral és ehhez csatlakozó konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Péter kovács, Vadkerti Mátyás, a várárok és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztették, hogy most az ő tulajdona.

83. Botos János háza. Földszintes kőépület tűzhellyel és kemencével ellátott két szobával, pincével, konyhakerttel és egy kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Molnár Miklós, Halász Lőrinc és terzi („szabó”) Musztafa ingatlana és az út. Azelőtt Kis Péter háza volt, akinek halála után Kis András nevű fiára szállt, aki aztán a nevezettnek eladta. Feljegyeztették, hogy most az ő tulajdona.

84. Csekeli István háza. Sövényből épült szoba, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Berki Pál, Váli (?) György, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztették, hogy most az ő tulajdona.

85. Varocsa Tomás háza. Sövényből épült szoba kemencével, kamra, udvar s az utóbbi mellett konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Csúri János, Váli György ingatlana, a várárok és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztették, hogy most az ő tulajdona s erről igazoló irat állítatott ki.

86. Tót István háza. Sövényből épült szoba kamrával,

udvarral s e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Kalmár Ferenc, berber Ferhád, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről igazoló irat állíttatott ki.

87. Kovács György háza. Földszintes sövényépület tűzhellyel és kemencével ellátott négy szobával, pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Pápai Márton, Varga János, a Duna és az út. Azelőtt Kovács Lőrinc háza volt, fentnevezett fia tőle örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről igazoló irat állíttatott ki.

88. Pápai Márton háza. Sövényből épült négy szoba konyhakerttel és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy Kálmán, Kovács György, a Duna és az út. Azelőtt Bakó Mihály tulajdona volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

89. Bárán Gyenös háza. Kőből épült két szoba pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Mihály, Benedek Tamás, Törő Mátyás és Szántó Máté kertje. Azelőtt Varga Gergely háza volt, aki Bali szu-basi („rendbiztos”) nevű embernek eladta. Ennek halála után fia: Éliás eladta Jahjának, az utóbbi pedig a fentnevezettnek. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

90. Fazikas Márton háza. Sövényből épült tűzhelyes, kemencés három szoba udvarral, s e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Kéméendi Gáspár, Szabó Orbán, a Duna és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről irás állíttatott ki.

91. Főris Demeter háza. Sövényből épült konyha tűzhellyel és kemencével, kamra, négy szoba udvarral s e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Péter Kovács, Csabai János, Hájas Jakab és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről irás állíttatott ki.

92. Berkí Pál háza. Sövényből épült két szoba udvarral s konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Tót Ferenc, Csekeli István, a Duna és az út. Pusztá helyen épült.

Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állított ki.

93. Csúri János háza. Sövényből épült egy szoba tűzhellyel, kemencével, kamrával, továbbá udvar és e mellett konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Kejván tyátib, Varocsa Tamás, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről írás állított ki.

94. Máté Imre háza. Sövényből épült egy szoba udvarral és e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Fábián Ferenc, Takács Orbán, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állított ki.

95. Pénz Antal háza. Sövényből épült egy szoba udvarral és e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Kiss Demeter, Takács Orbán, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állított ki.

96. Kis Demeter háza. Sövényből épült egy szoba udvarral és ehhez csatlakozó konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Ferhád, Pénz Antal, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állított ki.

97. Takács Orbán háza. Sövényből épült egy szoba kamrával, udvarral és e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Pénz Antal, Máté Imre, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről írás állított ki.

98. Váli György háza. Sövényből épült egy szoba, kamra, udvar s e mellett konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Csekeli István, Varocsa Tomás, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről írás állított ki.

99. Vasvári Ferenc háza. Sövényből épült egy szoba kamrával, udvarral és e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Tót István, Gyenös György, a mező és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írat állított ki.

100. Vadkerti Mátyás háza. Sövényből épült, tűzhelylyel és kemencével ellátott két szoba udvarral és e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Kejván tyáti, Eliás István, a Duna és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

101. Molnár Miklós háza. Kőből és sövényből épült három szoba, pince udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Halász Lőrinc, Farkas Márton, a Duna és az út. Azelőtt bizonyos Orsolyáé volt, kinek halála után Erzsébet nevű leánya örökölte, aki viszont fentnevezett urának adta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

102. Csamádi Demeter háza. Sövényből épült két szoba pincével, kúttal, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Molnár Bálint, Erdős Antal, gemdési („hajós”) Haszan és az út. Azelőtt Szabó Péteré volt, kinek halála után Anna nevű felesége a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

103. Szalai János háza. Sövényből épült két szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Főris Demeter, Cseh János, Hájas Jakab és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről irat állíttatott ki.

104. Madarász Mihály háza. Sövényből épült három szoba kemencével, kamrával, üres udvarral s e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Orbán, pusztuló várfal, a Duna és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

105. Mészáros Lőrinc háza. Sövényből épült öt szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Pataki György, Istóber Lőrinc és két oldalon az út. Azelőtt Kovács András háza volt, aki azt gyerekeire hagyta, ezek eladták Tisza Sebestyénnek, ez viszont Major Boldizsárnak, az utóbbi pedig a fentnevezettnek adta el. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről irat állíttatott ki.

106. Pataki György háza. Kőből épült két szoba és sövényből épült négy szoba, pincével, udvarral és e mel-

lett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Lőrinc, Bodoni György és két oldalon az út. Azelőtt Pataki István háza volt, halála után fentnevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

107. Istóber Lőrinc háza. Sövényből épült hat szoba, egy pince, udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Pomázi János, Mészáros Lőrinc és két oldalon az út. Azelőtt Farkas Istóber egyik háza volt, halála után a fentnevezett és testvére: Istóber Mihály és (Lőrinc) leánya Ilona örökölte. Feljegyeztetett, hogy a reá eső két szoba az ő tulajdona.

108. Farkas Ilona gyermekei: Mihály, János, Jakab és Borbála háza. Sövényből épült hat szoba, egy pince, udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Pomázi János, Mészáros Lőrinc és két oldalon az út. Azelőtt Farkas Istóber háza volt, kinek halála után gyermekei örökölték s maguk között felosztották. Egyik leánya, Ilona meghalván, része megint a testvérekre szállt. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk.

109. Nagy Tamás leánya: ... háza. Sövényből épült hat szoba, pince, udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Pomázi János, Mészáros Lőrinc és két oldalon az út. Azelőtt Farkas Istóber egyik háza volt, kinek halála után fia és leánya örökölték. Az osztokozásnál ez a ház Istóber Mihály nevű fiának jutott, aki az a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

110. Pap Ferenc háza. Tető nélkül álló, pusztulásnak indult kőház egy szobával és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Berecki János, Ötvös Lőrinc, Konci (Gönci?) János és az út. Azelőtt Sali Ferencé volt; mikor leégett a nevezett megvette. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

111. Nagy Kálmán és Nagy Ambrus háza. Kőből épített két és sövényből épített három szoba udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Ferenc Imre

* t. i. az Istóber Lőrincre eső két szoba.

Pápai Márton és Ferhád ingatlana és az út. Azelőtt Dré-
gel Alberté volt, aki a fentieknek eladta. Feljegyeztetett,
hogy az ő tulajdona.

112. Szemerédi Gáspár és Esztergomi Márton háza.
Sövényből épült négy szoba udvarral és konyhakerttel.
Szomszédai egy-egy oldalról: Gyenös György, Fazikas
Márton, a Duna és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyez-
tetett, hogy most az ő tulajdona.

113. Eliás Miklós és Eliás Gergely háza. Kőből épült
négy és sövényből épült egy szoba pincével, udvarral.
Szomszédai egy-egy oldalról: Bojtorán Orbán, Tót János
és két oldalon az út. Azelőtt Gazdag Gergelyé volt, aki
eladta Eliás Péternek, akitől halála után nevezett fiaí örö-
költék. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdonuk.

114. Annus nevű nő háza. Kőből épült három és sö-
vényből épült négy szoba, omladozó pincével, udvarral és
konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Torombítás
Péter, a papok háza, Sali János és az út. Azelőtt Varga
Jakab háza volt, halála után nevezett leányára szállt. Fel-
jegyeztetett, hogy most az ő tulajdona és erről írás állit-
tatott ki.

115. Gombás (Gömbös?) János háza. Kőből épült
egy, sövényből épült három szoba, pince, deszkatetővel,
udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga Gáspár,
Kónya Mihály, Borsos János és Konc Bálint ingatlana és
az út. Azelőtt Pesó Mihály háza volt, ez eladta Szabó Ba-
láznak, ez pedig a fentnevezettnek. Feljegyeztetett, hogy
az ő tulajdona.

116. Konc Bálint háza. Sövényből épült három szoba,
kőből épült fél szoba, fél kúttal és udvarral. Szomszédai
egy-egy oldalról: Gombás János, Kónya Mihály, Nagy
Péter és az út. Fodor Pétertől vette. Feljegyeztetett, hogy
most az ő tulajdona.

117. Borsos János háza. Sövényből épült három szoba,
egy kőből épült szobának fele, fél kúttal, udvarral. Szom-
szédai egy-egy oldalról: Gombás János, Kónya Mihály,
Nagy Péter és az út. Azelőtt Solyom (Sulyom) Györgyé

30
volt, aki eladta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.²

118. Fábián Ferenc háza. Sövényből épült három szoba konyhakerttel és széles udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Kis Imre, Takács Orbán, saját konyhakertje és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről irás állíttatott ki.

119. Pomázi András gyermekei: János és Katalin háza. Kőből épült egy és sövényből épült négy szoba pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy András, Takács Péter és két oldalon az út. Apjuké volt, halála után fia és leánya örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdonuk.

120. Júsuf: Abdulláh fia háza. Sövényből épült egy szoba, udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Major Boldizsár, Lukács Gergely, Takács Balázs és a várárok. Azelőtt az említett Takács Balázsé volt, aki azt, mint ingatlanának felét, a nevezettnek eladta. Mint-hogy írása van arról, hogy az ő tulajdona, ez feljegyeztetett s erről igazoló irat állíttatott ki.

121. Takács Balázs háza. Sövényből épült egy szoba udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Major Boldizsár, Lukács Gergely, Júsuf: Abdulláh fia és az út. Vette, majd felét az említett Júsufnak eladta, másik fele pedig az ő tulajdona maradt. Erről feljegyzés készült és irás állíttatott ki.

122. Torombítás Péter háza. Kőből épült három, sövényből épült egy szoba, pincével, fél kúttal, udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Bárány Gyenes, Kis Kelemen, Sali János kertje és az út. Azelőtt Szabó Mihályé volt, kinek halála után Katusa nevű leányára szállt; utóbbi fentnevezett urának adta. Feljegyeztetett, hogy ma az ő tulajdona és erről irás állíttatott ki.

123. Nagy Péter háza. Sövényből épült öt szoba, pincével, udvarral, konyhakerttel és fél kúttal. Szomszédai egy-egy oldalról: Kone Bálint, Kónyi Mihály és két olda-

² L. i. Borsos Jánosé.

lon az út. Azelőtt Nagy Istváné volt, halála után nevezett testvére örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

124. Bogdán János háza. Sövényből épült négy szoba, fél pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Kovács György, Nagy Miklós és Iszmail ingatlana és az út. Azelőtt Csankó Péteré volt, ő eladta Varga Mártonnak, akinek halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

125. Bánfi (Bánki?) Máté háza. Sövényből épült három szoba, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: István diák, Kovács Jakab, kilindzsdzsi („kardcsiszár”) Perváne ingatlana és az út. Azelőtt Halász Gergelyé volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy ma az ő tulajdona.

126. Mácsai György háza. Sövényből épült négy szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Bánfi (Bánki?) Máté, Eliás Miklós, kilindzsdzsi Perváne és az út. Azelőtt Gerendásé volt, de vétel útján kézzel-kézre ment. Fenti tulajdonosa Mészáros Mihálytól vette. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

127. Cseh János háza. Sövényből épült két szoba udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szalai János, Lakos Albert, Zátonyi István és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

128. Musztafa bejnek: a porta szpáhi-ujoncai (ebná-i szpahiján-i derkjáh-i aáli) parancsnokának¹⁰ háza. Sövényből épült három szoba pincével és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Ötvös István, Berber Sebestyén, Iljász szer-oda és az út. Azelőtt Molnár Bálint háza volt, utóbb Eliás István a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

129. Nagy Miklós háza. Sövényből épült három szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Isztari Bertalan, Varga János, a Duna és az út. Pusztá

helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

130. Szohár Miklós háza. Sövényből épült négy szoba, egy boltozatos helyiség, pince, kút és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Biró Egyed, Mészáros János, Ács György konyhakertje és az út. Szohár János háza volt, halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

131. Biró Egyed háza. Kőből épült három, sövényből épült egy szoba kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szohár Miklós, Kálmán Máté, Dikán Benedek és az út. Azelőtt Kálmán Gergely háza volt, halála után fia: Kálmán Máté örökölte s a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

132. Kohár Miklós felesége: Dorkó háza. Felében kőből, felében sövényből épült öt szoba, egy pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Molnár Bálint, Boros István, az újoncok parancsnoka (gulám náibi): Musztafa bej¹¹ és az út. Azelőtt Virös (Véres? Vörös?) Benedeké volt, holtá után testvére Virös Egyed örökölte s a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

133. Berber Sebestyén háza. Kőből épült egy szoba és bolt és sövényből épült három szoba, sövényből épült bolttal, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Fodor Máté, Musztafa bej és két oldalon az út. Azelőtt Berber György volt, kinek halála után fiára: Berber Jánosra szállt, aki Sós Katalinának, aki ismét a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

134. Bicskei György felesége: Anna háza. Kőből épült négy szoba, pince, kis konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Zohár Miklós, Biró János, Ács György konyhakertje és az út. Azelőtt atyjáé: (Karabán?) Péteré volt; örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

135. Pattantyús György háza. Kőből épült egy szoba, pince, sövényből épült egy szoba, kút, konyhakert és

¹¹ v. ö. 128. sz.

udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Pomázi János, Ercsi Balázs és két oldalon az út. Azelőtt Sivegijártó Ambrus háza volt, halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy ma az ő tulajdona.

136. Szani Péter háza. Sövényből épült három szoba, egy omladozó pince és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ferenc Imre, Madarász Imre, a Duna és az út. Azelőtt Szani Bertalané volt, halála után a nevezettre szállt. Feljegyeztetett, hogy ma az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

137. Musztafa: Abdulláh fiának, a váci vár őrei szerbölük-jének háza. Sövényből épült öt szoba, egy pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Bekir kethüda, Szeti (?) chatun („asszony”), Molnár Bálint és az út. Azelőtt Molnár Lászlóé volt, halála után fia: Bálint és leányai: Dorkó és Borbála örökölték s a fentnevezettnek eladták. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

138. A Szentlélek-templom. A városon kívül fekszik, el van hagyatva, pusztulásnak indult. Mivel a városbeli ráják ebbe szoktak temetkezni, 500 akcse tapu beszedetett utána. Feljegyeztetett és erről írás állíttatott ki.

139. Mészárszékek. A piac-téren, (a Csarsu-mahalléban) a városbeliek Szent Mihály-temploma közelében, még a királyok idejéből birtokukban van négy mészárszék. Szomszédaik két oldalon kaszab („mészáros”) Musztafa, egy-egy oldalon Abdurrahman kalife és a néhai Rüsttem pasa által kegyes célra alapított (vakuf) boltok. A kincslár tapu-cimen 500 akcsét bevett érték. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

140. Fatma: Abdulláh leánya háza. Kőből és sövényből épített három szoba egy rossz pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Musztafa szubasi, Múszá, tyátib Kejván és az út. Azelőtt Mikó Györgyé volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy erről írása van s hogy az ő tulajdona és (újabb) írás állíttatott ki.

141. Ferhád: Abdulláh fia háza. Sövényből épült szoba, kamra, honyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy

oldalról: Kis Demeter, Tót István, a Duna és az út. Pusztá helyen épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és írás állíttatott ki.

Kosdi utca (mahalle-i kozsdi utca):

142. Musztafa: Iszkender fia háza. Sövényből épült szoba, tűzhellyel, kemencével, kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szefer szpahi, Musztafa száil ingatlana és két oldalon az út. Katalin vette Szakáll Benedektől, aki viszont Dobos Jánostól vette. A nevezett nő aztán férjhez ment Iszkender bejhez s a mohamedán vallásra tért. Miután ő is, Iszkender bej is meghalt, házuk Musztafa nevű említett fiukra szállt. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

143. Petri szabóné (?) háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, kúttal, kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Lökös Imre, Hadzsi Aga, Dobos János ingatlana és az út. Azelőtt Szabó Benedek elhagyott háza volt, utóbb Dervís bej, a vilájet adó-kivetője mint kincstári tulajdont neki eladta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s hogy erről írása van.

144. Tót Bertalan háza. Sövényből épült négy szoba udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó István, Csapó György, Szabó János és az út. Azelőtt Tót Lőrinc háza volt, ennek halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

145. Kónya Mihály háza. Sövényből épült két szoba udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy Péter, Szücs Máté és Bak Péter konyhakertje és az út. Azelőtt Kónya Ferencé volt, kitől halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

146. Lukács Gergely háza. Sövényből épült négy szoba, pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai: Takács Balázs, Davud, a mező és az út. Azelőtt Madaras Mihályé volt, ki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

147. Ibrahim váci várbeli lovas házhelye. Azelőtt

Váni György házhelye volt, de mikor háza leégett és nem bírta felépíteni, a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki. Szomszédai egy-egy oldalról: Báli szubasi, Píri és két oldalon az út.

148. Mindál Tamás leányai: Margita, Anna és Ilona háza. Kőből épült három, sövényből épült egy szoba, egy pince, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Tót Bertalan, Bárán Gyenes, Nagy Péter és az út. Azelőtt Mindál Pálé volt, kinék halála után fia: Mindál Tamás és Dorkó nevű leánya örökölte, kik a nevezetteknek eladták. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdonuk.

149. Cseh István háza. Kőből és sövényből épült négy szoba, pince, kút, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Tót Bertalan, Pokol Balázs, Takács Balázs és az út. Azelőtt Cseh Menyhárté volt, halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

150. Major Balázs háza. Sövényből épült három szoba, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Csapó György, Takács Balázs, a várárok és az út. Azelőtt Pokol Pálé volt, kézzől-kézre menvén, a fentnevezett már Mészáros Lőrinctől vette. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

151. Mihály: Ugrin fia háza. Sövényből épült négy szoba, kút, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: delák („fürdőszolga”) Hüszein, Ahmed kaszab, a várárok és az út. Azelőtt Tisza Mártoné volt, aki Erzsébetnek, aki viszont a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

152. Haszan: Ajne bej fia háza. Azelőtt Kovács János omladozó háza volt, majd a kincstáré lett. Legcélyszerűbbnek az látszott, hogy a kincstár eladja. A fenti vette meg 200 akcseért, többet senki sem ígért. Erről írás állíttatott ki.

153. Ali: Oveysz fia háza. Sövényből épült egy szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Turhán szpahi, Hüszein: Abdulláh fia és két oldalon az út.

Azelőtt Kis Mártoné volt, kézzől-kézre adatván került a fentihez. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

154. Vuk martalóc háza. Sövényből épült három szoba deszkatetővel, pince, konyhakert, és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Szücs Máté, Kejván: Abdulláh fia, a konyhakertek és az út. Azelőtt Orgonás Jánosé volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

155. Szücs Máté háza. Sövényből épült három szoba, pince, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Vuk martalóc, Kónya Mihály, saját (másik) konyhakertje és az út. Azelőtt Kötélverő Imréé volt, akinek halála után nevezett fiára szállt. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

156. Lökös Imre háza. Sövényből épült négy szoba, pince és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Pír Ali szpahi, szabundzsú („szappanos”) Píri és két oldalon az út. Azelőtt Szabó Jánosé volt, aki Lökös Balázsnak eladta, akinek halála után nevezett testvére örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

157. Hasznije: Abdulláh leánya háza. Sövényből épült négy szobából két szoba, fél-fél konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Aise: Abdulláh leánya, Mahmud, Orsolya ingatlana és a várarok. Azelőtt Turi Borlabás háza volt, aki eladta Júsufnak: Abdulláh fiának; Júsuf ismét Ibrahimnak, ez pedig felét a nevezettnek adta el. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

158. Aise: Abdulláh leánya háza. Sövényből épült négy szobából két szoba, fél-fél konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Hasznije: Abdulláh leánya, Mahmud, Orsolya ingatlana és az út. Azelőtt Turi Borlabásé volt, aki Júsufnak: Abdulláh fiának, aki viszont Ibrahimnak eladta. Utóbbi a ház felét Hasznije: Abdulláh leányának, másik felét bizonyos Mehmednek adta el; Mehmed pedig a maga részét eladta a fentnevezettnek. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

159. Taligás Pál leánya: Orsolya háza. Sövényből épült három szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai

egy-egy oldalról: Rác Mihály, Hasznije, a várárok és az út. Azelőtt Szalai Jánosé volt, aki Behrámnak, aki viszont a nevezettnak adta el. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

160. Memi patkoló-kovács fiai: Ali, Hizir és Veli háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel és kemencével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: kaszab Mehmed, Haszan, Botorjáni és az út. Azelőtt Kása Jakabé volt, aki a nevezettek apjának adta el, utóbbról, holtá után, örökségül szállt rájuk. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdonuk és erről írás állíttatott ki.

161. Mészáros Rác Mihály bérlete: üres telek. A városon kívül fekszik. Hossza 100, szélessége 40 rőf (endáze). Miután juhoknak való akol számára megvásárolni óhajtotta, 280 akcese tapu ellenében átengedtetett neki. Feljegyeztetett és erről írás állíttatott ki.

162. Szülejmán timár-birtokos háza. Sövényből épült két szoba udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Abdurrahman szpahi konyhakertje, Mehmed kethüdá konyhakertje, beslü Kurd ingatlana és az út. A kincstártól (bejtül-mál) vette. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

163. Fatma: Sabán leánya háza, két (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Varga György házhelye volt.

164. ... Abdulláh leánya háza, egy (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Tisza Márton házhelye volt.

165. Szefer timár-birtokos háza, két (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Bicsó Mihály házhelye volt.

166. Ali: Abdulláh fia háza, omladozóban, egy (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Nám (?) Istváné volt.

167. Piri: Ahmed fia háza, három (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Vitális házhelye volt.

168. Báli, lovas (fárisz) háza, két darab (szoba). Sö-

vényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Szabó János házhelye volt.

169. Turhán szpahi háza, négy (szoba?). Sövényből épült, deszkatetővel, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Szücs Benedeké volt.

170. Hüszein: Abdulláh fia háza, egy (szoba?). Sövényből épült, udvarral. Azelőtt Szabó Orbán házhelye volt.

171. Kurd lovas (fárisz) háza, egy (szoba?). Sövényből épült, udvarral. Azelőtt Szabó Orbán házhelye volt.

172. Torgud: Hamza fia háza, öt (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel, közelében egy darab föld-del. Azelőtt Mészáros Orbán házhelye volt.

173. Háni (?): Abdulláh fia háza, egy (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Molnár Imre házhelye volt.

174. Kejván: Abdulláh fia háza, egy (szoba?). Sövényből épült, udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Molnár Imre házhelye volt.

175. Piri Ali üres házhelye. Azelőtt Lőrinc Tamásé volt, aztán, hogy leégett, romokban maradt.

Kis-utca:

176. Ali fárisz leánya: Ajsa (?) háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, konyha, kamra és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Mihály, Bálint, Tót János, István diák ingatlana. Azelőtt Egyedfi Andrásé volt, ez Kis Mihálynak, ez Hüszein janicsárnak, ez Ali beslűnek adta el, aki után nevezett leánya örökölte. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona és erről irás állított ki.

177. Köncsil (Göncöl?) Gáspár háza. Sövényből épült három szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Mihály, Szabó Bertalan és Nagy Ferenc ingatlana és az út. Azelőtt Buják (Poják?) Mihályé volt, kézről-kézre ment s egy része többek után a nevezett kezébe került. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

178. Szabó Bertalan háza. Sövényből épült három

szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Kuti (Fóti?) Mihály, Köncsil Gáspár és Nagy Ferenc ingatlana és az út. Azelőtt Buják (Poják?) Mihályé volt, kézről-kézre ment, s egy része ma a nevezett tulajdona. Feljegyeztetett.

179. Gönci György háza. Sövényből épült három szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga Máté, Kuti (Fóti?) Mihály és Varga András ingatlana és az út. Azelőtt Barát (Bárán?) Jánosé volt, kinek halála után több kézen át jutott a nevezett tulajdonába. Feljegyeztetett.

180. Tót János háza. Sövényből épült három szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Istóber Bálint, Éliás Miklós és két oldalon az út. Azelőtt Kővári Ferencé volt, kinek halála után testvérére: Kővári Györgyre szállt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről irat állíttatott ki.

181. Varga Máté háza. Sövényből épült négy szoba, kúttal, konyhakerttel, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Gönci György, Pomázi Imre, Varga György és az út. Azelőtt Miklós Tamásé volt, több kézen át jutott Vajda Lőrinchez, aki megint a nevezettnek adta el. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről irás állíttatott ki.

182. Kuti (Fóti?) Mihály háza. Sövényből épült három szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Bertalan, Gönci György és Varga András ingatlanai és az út. Azelőtt Máté Benedeké volt, kinek halála után kézről-kézre ment, végül Nagy Ferenchez került, akitől a nevezett vette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

183. Mészáros Mihály háza. Sövényből épült négy szoba, udvarral, konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Köncsil Gáspár, Istóber Bálint és Gönci András ingatlana és az út. Azelőtt Csikó Bálint háza volt, kinek halála után mostoha fia: Mácsai György örökölte s utóbb a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

184. Istóber Bálint háza. Sövényből épült öt szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Mihály, Záton István, Tót István és az út. Azelőtt Kővári Tamásé

volt, kézről-kézre ment, végre Gönci András s ettől a fentnevezett vette meg. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

185. Gönci András háza. Sövényből épült négy szoba pincével, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Mihály, Záton István, Istóber Bálint és az út. Azelőtt Kővári Tamásé volt, kézről-kézre ment, a fentnevezett annak fiától: Kővári Ferencről vette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

Kaszim bej mecsetjének városnegyede (mahalle):

186. Néhai Kaszim bej mecsetje. A fellázadt és az ellenség országába szökött András beredus („hivivő”) volt váci lakos omladozó házat egy pincével Dervis váci emin 300 akcséért eladta néhai Kaszimnak, a volt nőgrádi szandzsakbejnek. Utóbbi a házból mecsetet csinált. Most a vilájet újbóli összeírása alkalmából az emin elismervényét ugyan felmutatták, az emin azonban felsőbb utasítás nélkül adta el a házat s azonfelül a vételárat nem szolgáltatotta be a budai kincstárba; ezért a 300 akcsét újból meg kellett fizetni. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki. Szomszédai egy-egy oldalról: Mór Mátyás, Szegedi Gergely ingatlana és két oldalon az út.

187. Jahja timár-birtokos háza. Két belső ház (szoba?) kis kerttel, az udvaron istállóval, (tűzhellyel felszerelt?) szobával és kúttal. Szomszédai egy-egy oldalról: Hadzsi Júsuf szpahi ingatlana, a fürdő, a párkány és az út. Azelőtt Ferhad: Júnisz fia vette meg a kincstártól, ettől pedig Szülejmán, kinek halála után árvái a nevezettnek eladták s erről írást ádtak. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

188. Júsuf: Musztafa fia háza. Sövényből épült szoba kemencével, konyha, kamra, istálló, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Jahja szpahi, Csirkin aga ingatlana, a palánk és az út. Azelőtt Szakáll Tót-é (?) volt, de hogy pusztulásnak indult, a vilájet adó-összeírójától: Dervis bejtől a nevezett megvásárolta. Mint-

hogy írása van róla és az ő tulajdona, erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

189. Naszuh: Musztafa fia háza. Sövényből épült három szoba, tűzhellyel, kemencével, konyha, kamra, istálló, pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Júsuf szpahi, Csirkin aga, a palánk és az út. Azelőtt Búza Mihály házhelye volt, nevezett a vilájet adóösszeírójától: Dervis bejtől vette. Feljegyeztetett, hogy erről írása van és hogy az ő tulajdona.

190. Kurd: Timur fia, a váci párkán lovasa háza. Sövényből épült, náddal van fedve. Belső szoba, még egy szoba, külön egy másik szoba kemencével, istálló és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: beslü Timur, Ferhád szeroda, majd tyátib Besir és Mehmed: Iljász fia ingatlana és az út. Turhán: Ali fia a kincstártól vette, 37 rőf (endáze) üres földön építette s a nevezett Kurdnak eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

191. Üres telek, mérete 9-szer 5 rőf (zirá). Kincstári terület volt, melyen Mehmed: Eljász fia boltot épített és tart fenn. Tapu gyanánt 56 akce bevétetett s erről írás állíttatott ki.

192. Jakub, a palánk parancsnokának (dizdár) háza. Kőből és sövényből épült. Szoba, pince, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: berber Hüszein és Hiszim Memi konyhakertje és két oldalon az út. A vilájet adóösszeírójától: Dervis bejtől vette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

193. Ferhád, a váci párkán lovasa szerodájának háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, istállóval és kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: a pasa vojvodája, Veli vojvoda ingatlana, Szúfi Szülejmán ingatlana és az út. Ali: Haszan fia azelőtt mint üres helyet vette Dervis bejtől, a vilájet adóösszeírójától, házat épített rá s a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

194. A néhai Kaszim bej-mecset javára kegyesen alapítványozott, de pusztulóban levő kőházak. Azelőtt Mór Mátyás pusztulásnak indult házai voltak. Szomszédai

egy oldalról: Beretüs (beredus?)¹² ingatlana, három oldalon az út. Kezelőjük (műtevellő): Abdurrahman irattal igazolta, hogy azokat Dervis bejtől pénzen vették. Az eladás azonban felhatalmazás nélkül történt és a pénz nem szolgáltatott be a budai kincstárba. Ezért áruk másodszor is megfizettetett. Feljegyeztetett.

195. Bán Antal háza, a Kaszim bej-mecset alapítványa, pincével. Omladozó ház. Szomszédai: Mór Mátyás ingatlana és három oldalon az út. Dervis bejtől vétetett. Az eladás azonban felhatalmazás nélkül történt s mivel a pénz nem szolgáltatott be a budai kincstárba, áruk másodszor is megfizettetett. Erről feljegyzés készült és irás állíttatott ki.

196. László pap háza, most fürdő. A nevezett külföldre szökött. Egy boltozatos és négy más, omladozó szoba, elhanyagolt kút. Szomszédai egy-egy oldalról: a parkan, Balázs pap, Varga János ingatlana és az út. Abdurrahman irattal tudja igazolni, hogy Dervis bejtől pénzen vették, aztán fürdőt csináltak belőle s alapítvány (vakuf) képen a mecsethez kapcsolták. Az emin azonban felhatalmazás nélkül adta el és a pénzt nem szolgáltatotta be a budai kincstárba; ezért ára másodszor is megfizettetett. Feljegyeztetett, hogy erről Abdurrahman vakuf-kezelőnek (műtevellő) írása van.

197. Dervis vojvoda háza. Egy tető alatt több ház (szoba?), kemence, kút, udvar, minden más tartozékkal. Szomszédai egy-egy oldalról: Ahmed, a palánk, Ivaz ingatlana és az út. Azelőtt a papoké volt, a kincstártól megvette, majd a nevezettnak eladta Oszman Cselebi. Erről bírósági végzés (hüdzset) is állíttatott ki. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

198. Kurd szer-oda háza. Kőből épült, omladozó szoba, pince, kert, udvar, kút. Szomszédai egy-egy oldalról: Turak, Urudzs és Ibrahim ingatlana és az út. Dervis bej vilájet-muharrirtól vette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

¹² v. ö. 186. sz.

199. A néhai Kaszim bej-mecset vakufja. Sövényből épült, deszkával fedett öt rossz szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: a mecset, Abdurrahman kalife háza, Kaszim alajbej ingatlana és az út. Azelőtt a papoké volt. A kincstártól véttetett s a nevezett mecsethez alapítványkép kapcsoltatott. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

200. A Kaszim bej-mecset vakufja. Sövényből épült, deszkával fedett szoba kis udvarral, a mecset javára alapított üres helyen. A mecset müezzinje lakik benne. A vakuf kezelője, Abdurrahman kalife igazolni tudja, hogy a kincstártól vették. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

201. Ahmed, váci várbeli lovas négy háza (szobája?). Sövényből épültek, udvarral, konyhakerttel, boltozatos helyiséggel és pincével. Azelőtt a papoké volt.

202. Memi, váci lovas két háza (szobája?). Deszkatetejű sövényházak udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

203. Hurrem azab két háza (szobája?). Deszkatetejű sövényházak. Azelőtt a papok házhelye volt.

204. Hüszrev leánya: Zülejka két háza (szobája?). Deszkatetejű sövényből épült szobák udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

205. Ferhád szer-oda két háza (szobája?). Sövényből épült deszkatetejű szobák udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

206. Hudáverdi tímár-birtokos három háza (szobája?). Deszkatetejű szobák udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

207. Júsuf; Abdulláh fia három háza (szobája?). Deszkatetejű sövényből épült szobák udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

208. Abdulláh fia háza (szobája?). Sövényből épült szoba udvarral és kis konyhakerttel. Azelőtt a papok házhelye volt.

209. Perváne: a martalócok parancsnoka négy háza (szobája?). Sövényből épült deszkatetejű házak, udvarral.

Azelőtt a papjelöltek (papazlar oglandzsiklari) tanítására szolgáló iskola volt.

210. Abdulláh leánya: Záhide két (szobája?). Sövényből épült deszkatetejű szobák udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

211. Kurd: várbeli lovas két (szobája?). Sövényből épült deszkatetejű szobák udvarral. Azelőtt a papok házhelye volt.

212. Ibrahim: Abdulláh fia háza. Azelőtt a papoké volt.

213. Naszuh szer-oda két (szobája?). Azelőtt a papoké volt.

214. Júszuf: ... fia két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

215. Ibrahim: ... fia két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

216. Arszlan: Mehmed fia két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

217. Dervis Mehmed két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

218. Iszkender, Abdulláh fia két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

219. Musztafa kethüdá három (szobája?), kőből épült deszkatetejű szobák, udvarral, konyhakerttel és pincével; azelőtt a papoké volt.

220. Hajdar ... három (szobája?), azelőtt a papoké volt.

221. Kurd, boszniai, három (szobája?), azelőtt a papoké volt.

222. Sabán Ali három (szobája?), azelőtt a papoké volt.

223. Memi tímár-birtokos háza, azelőtt a papoké volt.

224. Tóti Péter háza, azelőtt a papoké volt.

225. Ahmed tímár-birtokos négy (szobája?), azelőtt a papoké volt.

226. Ali tímár-birtokos három (szobája?), azelőtt a papoké volt.

227. Szülejmán: Haszan fia két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

228. Besir tyátib négy háza (szobája?), pincével, azelőtt a papoké volt.

229. Timur lovas három (szobája?), azelőtt a papoké volt.

230. Ali tímár-birtokos két (szobája), azelőtt a papoké volt.

231. Mehmed lovas két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

232. Haszan tímár-birtokos két (szobája?), azelőtt a papoké volt. Írása van róla, hogy az ő tulajdona. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

233. Fatma háza, azelőtt a papoké volt.

234. Báli lovas két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

235. Budak türk (?) háza, azelőtt a papoké volt.

236. Ali türk (?) háza, azelőtt a papoké volt.

237. Evlia háza, azelőtt a papoké volt.

238. Iszmail lovas két (szobája?), azelőtt a papoké volt.

239. Ali szer-oda háza, két (szoba?), azelőtt a papoké volt.

A piac-környék (Mahalle-i csarsu):

240. Ház és boltok, melyek néhai Kaszim bej mecsetje javára szolgáló alapítványok (vakuf). Két, emeletes köépület, a földszinten boltozott pincével, elől öt bolttal. Szomszédai egy-egy oldalról: Máté Péter és Pásztor István ingatlana, a Duna és az út. Dervis váci eméntől vették, de mivel az emínek nem volt joga azokat eladni s áruk a budai kincstárba nem folyt be, újra meg kellett őket venni. Feljegyeztetett, hogy a mecsethez kapcsolattak alapítvány (vakuf) gyanánt.

241. Ház és boltok, melyek a Kaszim bej-mecset vakufjai, régebben papasz Mihály („Mihály pap”) házai néven neveztek. Mikor ez meghalt, pusztulásnak indult házait, pincével, udvarral (szomszédai: Fekete Jakab, Keréki Sebestyén ingatlana és két oldalon az út)

Dervis váci emín a kincstár számára lefoglalta és eladta. Mivel erre felhatalmazása nem volt és a ház ára a kincstárba nem folyt be, (Kaszim bej) a vilájet adókiivetőjétől: Dervis bejtől újra megvette és erről írást is kapott. Abdurrahman, a vakuf kezelője, hivatalos irattal bizonyítani tudja, hogy (Kaszim bej) 10 boltot csinált belőlük s azokat a mecsethez alapítványul kötötte. Feljegyeztetett.

242. Üres pusztá hely, a Kaszim bej-féle evkaf kezelője: Abdurrahman kezelésében (bérletében?), azelőtt Nagy Annus asszony házhelye néven volt ismeretes. Szomszédai egy-egy oldalról: egy pusztuló templom fala, a városi boltok (varoslu dükjánlari), Haszan vojvoda boltjai és az út. Mérete $26\frac{1}{2} \times 26\frac{1}{2}$ rőf (zirá). A pusztá, elhagyott helyet Dervis bej váci emín eladta Kaszim bejnek. Minthogy erre nem volt feljogosítva és árát nem szolgáltatotta be, Kaszim bejnek újra meg kellett vennie. Később három boltot épített oda; most vakuf. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

243. Kaszab („mészáros”) Musztafa boltjai. Szomszédai: a városi köház mészárszéke, három oldalon az út. Körülbelül tíz rőf üres helyét bizonyos Katalintól vásárolta s a boltot arra építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

244. Újmester János, Újmester István és Újmester Péter háza. Emeletes köépület, nyolc szoba, pince, tágas udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Máté János, szarradzs („nyeregjártó”) Musztafa és az út. Azelőtt Újmester Mártoné volt, akitől nevezett fiai örökölték. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk.

245. Máté János háza. Emeletes köház, hat szoba, pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Újmester János, Abdurrahman hodzsa, gemidzsi („hajós”) Musztafa ingatlana és az út. Azelőtt Máté Péteré volt, kinek halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

246. László András háza. Emeletes köépület, hat szoba, pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Abdurrahman hodzsa, Oszman Cselebi és a nál-

bend („patkoló kovács”) ingatlana és az út. Azelőtt Nagy Bálinté volt, halála után Anna nevű leánya örökölte; ez utóbb férjhez ment, s a házat fentnevezett fiának adta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona. Saját házának (t. i. az asszony házának) ablaka előtt, a piacon, van akkora üres hely, melyen egy bolt elfér; tapuja fejében 150 akcsét fizetett, amiről kérésére irás állíttatott ki.

247. Ötvös Lőrinc háza. Sövényből épült négy szoba udvarral és kis kerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Hajdar: Abdulláh fia, Pap Ferenc, Koncsi János és az út. Azelőtt Szabó Benedeké volt, aki nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

248. Bicskei Albert háza. Emeletes köépület hét szobával, pincével és boltozatos helyiséggel. Szomszédai: Mester János, Taligás Hajdar és Musztafa ingatlana és az út. A kincstár először lefoglalta mint kincstári házat. Árverésen a nevezett, valamint Vácrévi Márton, ennek Anna nevű felesége és Katusa nevű leánya megvásárolta. Erről irás állíttatott ki.

249. Hajdar: Abdulláh fia és (felesége) Gülnár hatun („asszony”) háza. Kőből épült kilenc, sövényből épült két ház (szoba?), két pince, a házakhoz csatlakozó borbélyműhely két boltozatos helyiséggel, tágas udvarral és konyhakerttel. Szomszédai: Ötvös Lőrinc, Bicskei Albert, a Duna felől Musztafa ingatlana és az út. Belőlük egy szobát és fél kútat a nevezett Gülnár az édesanyjától örökölt, őt szobát egy pincével állítólag Hajdar vett meg Dervis adórovótól, de mivel erről írást nem tudott felmutatni, újra meg kellett vennie; eladattak neki 1250 akcséért és erről irás állíttatott ki.

250. Takács Balázs leányai: Magdolna és Ilona háza. Kőből épült három, sövényből épült két szoba, pincével és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Ferenc pap, Konc János és két oldalon az út. Apjuktól örökölt tulajdonuk. Erről feljegyzés készült és irás állíttatott ki.

251. Konc János háza. Kőből épült hat öreg szoba, egy boltozatos helyiség, két pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Berenc János, Takács János

leánya: Magdolna, Török Gergely és az út. Azelőtt Kone Antal háza volt, kinek halála után a nevezett örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állította ki.

252. A Szent Mihály-templom. Régóta Vác város rájá bírnák s mivel most is szükségük van rá, bírnák tovább is. Kérésükre írás adatott nekik, hogy abban senki ne háborgassa őket.

253. A szultáni hercegnő által, mecset és iskola javára alapított boltok. Hét bolt, melyeknek szomszédai három oldalon az út, a negyediken a templom fala. Továbbá a piacon (csarsu jüzünde), néhai Kaszim bej boltjai közelében, négy oldalról utakkal határolva, tíz bolt. Végül az említett hét bolt és tíz bolt közötti üres terület, s a Göndő János és Újmester János ingatlanai és két oldalon az út között álló egy bolt. Kincstártól vásárolt üres helyen épült s a mecsethez és a hozzátartozó iskolához kapcsoltatott. Feljegyeztetett.

254. Kincstári boltok: Haszan vojvoda boltjai, a templom kis kapuja, a templom udvarfala (kerítése) és a piac (csarsu jüzü) között, üres kincstári telken, erre a célra alkalmas helyen épültek. 12 bolt. Mindegyik hét rőf hosszú, öt rőf széles. Az látszott legelőnyösebbnek, hogy az igénylőknek egyenkint 5 akce havi bér mellett tapu-val adassanak ki. Abdurrahman kalifetől 5 helyiség után tapu címen 250 akce bevétellett. Mióta a boltok készen vannak, egyenkint havi 5 akce bér szedetik utánuk. Erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki. Bérlik: Abdurrahman négy boltot, Musztafa Abdulláh, Iszmáil: Juszuf fia, Davud: Iszak fia, Juszuf: Múzá fia, . . . Arszan, Musztafa: Szefer fia 1—1 boltot és Jakub: Arszan fia (bérelt boltjainak száma nincs megadva).

Haszan vojvoda-mecset környéke (mahalle-i meszdzsidi Haszan vojvoda):

255. Haszan vojvoda a mecset helyét Musztafa szpahitól vásárolta, aki Kara Memi szpahitól, aki a vilájet adórovójától: Dervis bejtől vette. Később mecsetet épített

oda, a városban („a vár városában”) álló templom közelében pedig négy bolt helyéért megfizetvén a lapu-t, azokat felépítette és a mecset javára alapítvánnyá tette. Egy további boltot a Szent Jakab-templom közelében épített s azt szintén a nevezett javára alapítvánnyá tette. Mivel erről a vakufok kezelője Musztafa: Szefer fia kezében igazoló írás van, ez feljegyeztetett.

256. Néhai Kaszim bej mecsetjének vakufja. A Vác városban levő omladozó templom alá tartozó, pusztulásnak indult ház, melynek szomszédai közismertek. Szülejmán bölük-bási adta el Kaszim bejnek, aki mecsetjéhez fundálta. Mivel nem volt világos, hogy a házat a kincstár eladta, a vakuf kezelője: Abdurrahman azt Dervis bejtől újra megvette és bírja. Erről most írás van a kezében. A ház telkén bizonyos terzi („szabó”) Moharrem sövényből egy szobát épített, amely halála után feleségére: Fatmára, majd ennek halála után testvére gyermekeire: Zilkade-re és Ahmedre szállt, akik, mert szegények voltak, a házat 300 akcséért Abdurrahman műtevellinek eladták s a ház így vakuffá tétetett. Feljegyeztetett.

257. Lakos (?) Hüszein háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, konyhával, kamrával, istállóval, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai: Szefer: Abdulláh fia, Dobos János ingatlana, konyhakert és az út. Azelőtt Molnár Miklós omladozó háza volt; ebből 121 rőfnyit a vilájet adórovójától: Dervis bejtől vett és a házat kijavította. Minthogy irattal igazolja, hogy az ő tulajdona, erről feljegyzés készült és (újabb) írás állíttatott ki.

258. Ali palánkbeli lovas háza. Egy szoba kemencével, kamra, istálló, konyhakert, udvar. Szomszédai két oldalon Abdurrahman szpahí és másik két oldalon az út. Csuka Jánostól a sertörvényszék előtt vette s róla bírói végzést (hödzdzset) is kapott. A végzés ugyan elégett, de mivel a ház birtokolt tulajdona, erről feljegyzés készült és írás állíttatott ki.

259. Musztafa: Lütfü fia háza. Emeletes köház három szobával, pince, istálló, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga Gáspár, Turhán, Zagrali („zagrai”)

Hamza ingatlana és az út. Azelőtt Ferenc Balázsé volt, akinek halála után Tamás nevű fia a nevezettnek eladta.

260. Turhán: Abdulláh fia háza. Sövényből épült. Egy tető alatt három szoba, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ömer és Júsuf szpahi ingatlana, két oldalon az út. Azelőtt Mőd (Mór?) Istváné és Mőd Ger-gelyé volt, akik a sertörvényszék előtt a nevezettnek eladták és erről írást adtak. Az új defterbe feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

261. Abdurrahman szpahi háza. Emeletes köépület, egy szoba fenn és egy mennyezetes (tavanlu) szoba lenn, pincével, továbbá egy-egy szoba tűzhellyel (odzsaklu oda) és kemencével (szobalu oda), kamrával, istállóval és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: beslü Ali, Mehmed kethüdá, Szülejmán szpahi ingatlana és az út. Azelőtt András ispán ingatlana volt; a kincstártól Mehmed: Ahmed fia vette, majd eladta a nevezett Abdurrahman szpahinak.

262. Oszman Cselebi háza. A külső udvarban boltosztatós istálló, egy kőből épült szobával, konyhával, kúttal, a belső udvaron sövényből épült szoba, fölötté kösk („kioszk”) és konyha, kőből épült kamra, kenyérsütő kemence, kert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Veli hodzsa, Buga szüfi, Mahmud: Abdulláh fia ingatlana és Péter János ingatlana. Azelőtt a papoké volt, a kincstár nevében a vilájet adórovója; néhai Dervis bej eladta Kara Mehmednek, akinek halála után apja féltestvérére: Fatma asszonyra szállt, akitől aztán a nevezett megvette. Feljegyeztetett, hogy erről írása van és hogy az ő tulajdona.

263. Szálih: Mehmed fia háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, dűledező istállóval, kis konyhakerttel, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Lutfü: Musztafa fia, szpahi Musztafa, a Duna és az út. Azelőtt Buják (Poják?) Jánosé volt. A fentnevezettnek atyja: Mehmed a vilájet adórovójától: Dervis bejtől vette s erről írást is kapott. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

264. Mehmed fia: Veli és Mehmed testvére, Musztafa fiai: Ali, Haszan, Mehmed és mások háza. A Szent Jakab-

templom és mellette egy boltozatos szoba és négy sövényből épült szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai a lakosok előtt közismertek. A vilájet adórovójától, Dervis bejtől Kara Memi: Hüszein fia, timár-birtokos, ettől az említett Veli és Musztafa vette; utóbbinak halála után nevezett fiaira és Velire maradt. Feljegyeztetett, hogy erről írásuk van s hogy az ő tulajdonuk.

265. Mehmed fiai: Veli és Ali háza. Sövényből épített szoba tűzhellyel és kemencével, konyhával, istállóval, pincével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Hüszein hodzsza, a Duna és két oldalon az út. Azelőtt Szabó Benedek és Buják (Poják?) Balázs pusztuló háza volt, a vilájet adórovója: Dervis bej eladta Ferhádnak, ez Perviznek, ez pedig a fentemlítetteknek. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk.

266. Mahmud iszkeledzsi („révész”) háza. Sövényből épült szoba, végén konyhakerttel, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Iszá Báli, Abdurrahman kalife és Osman Cselebi ingatlana és a Duna. Telkét Kara Memi a saját ingatlanából kiszakítva, a nevezettnek adta. Ő építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

267. Iszá Báli háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, kamrával, istállóval, kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Mahmud, Musztafa, a Duna és az út. Bizonyos Musztafától vásárolt helyen építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

268. Haszan: Abdulláh fia háza. Egy tető alatt egy szoba, tűzhellyel, kemencével és kamrával, udvarral és konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: bakkal „(boltozós”) Musztafa, szarradzs (nyereggyártó”) Musztafa, János és a Duna. A vilájet adórovójától: Dervis bejtől Hüszein és Iszkender vették, majd a fentemlítettnek eladták. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és írás állíttatott ki neki.

269. Hüszein: Abdulláh fia háza. Kőből épült szoba tűzhellyel, kemencével, kamrával, istállóval, kúttal és egy sövényből épült szoba, kis udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Musztafa oda-basi, Vukmán nevű keresztény

(zimmi) ingatlana és két oldalon az út. Azelőtt Gál ispáné volt, a kincstártól Mehmed szpahi vette, majd a nevezettnak eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

270. Musztafa: Hizir fia háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Turhán, Haszan, Üjmester János ingatlana és a Duna. Azelőtt gemidzsi („hajós”) Ali vette, ez eladta Haszannak, ez pedig a fentnevezettnak. Feljegyeztetett, hogy írása van róla és hogy az ő tulajdona.

271. Ali: Júszuf fia háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, konyhakerttel, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Hüszein hodzsa, szpahi Musztafa ingatlana, a Duna és az út. Azelőtt Mészáros István üres házhelye volt, a vilájet adórovójától: Dervis bejtől vette Júszuf, kinek halála után fentnevezett fiára szállt. Feljegyeztetett, hogy írása van róla s hogy az ő tulajdona.

272. Jahja timár-birtokos háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel és kemencével, kamra, istálló udvarral. Szomszédai: Abdurrahman hodzsa, a Duna és az út. A hosszában-széltében 38 rőf nagyságú területet az adórovó Dervis bejtől vette s a házat ő építette. Feljegyeztetett, hogy írása van róla s hogy az ő tulajdona.

273. Turhán: Ali fia háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel és kemencével, kamra, kis konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: kaszab Musztafa, Gonda János, szarradzs Musztafa ingatlana és a Duna. Azelőtt kaszab Musztafa a kincstártól 65×65 rőf üres helyet vásárolt s annak egy részét eladta a nevezettnak, aki arra a házat építette. Erről feljegyzés készült és irás állított ki.

274. Pervíz felesége: Haszná háza. Sövényből épült szoba kemencével, két kamrával, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Abdurrahman hodzsa, bakkal Musztafa, Oszman Cselebi meg László Kelemen ingatlana és az út. Az adórovó Dervis bejtől kaszab Musztafa vett 68 négyzet-rőfnyi üres helyet, azt eladta bakkal Musztafának, ez ennek egy részét bizonyos

Júszufnak, aki házat épített rá, amely halála után fentnevezett feleségére szállt. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona.

275. Bakkal („boltos”) Musztafa háza. Sövényből épült két szoba egy-egy kemencével, egy kamrával, kis konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: gemidzsi („hajós”) Haszan, Hüszein, László Kelemen ingatlana és Kaszim bej evkáfja és az út. Az adórovó Dervis bejtől kaszab Musztafa 65 rőfnyi üres helyet vásárolt, eladta a nevezettnek, aki abból egy részt bizonyos Júszufnak adott el, a maradékon pedig ő maga épített házat. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

276. Bak Péter háza. Az emeleten szoba tűzhellyel, kemence, kamra, a földszinten hat szoba, pince, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: beslü Veli, Vácrévi György és Kónyi Mihály ingatlana és az út. Azelőtt Dervis bej adórovó Júnisz és Haszan vojvodáknak adta el, ezek Perváne: Abdulláh fia drégelyi várkatonának (hiszar ereni) adták el, aki viszont a fentnevezettnek adta el. Feljegyeztetett, hogy írása van róla és hogy az ő tulajdona.

277. Musztafa szer-oda háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel, kemencével, továbbá kamra, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Hüszein szpahi, Musztafa: Pir Ali fia, és két oldalon az út. Azelőtt Katalin üres telke volt, a nevezett tőle vette és házat épített rajta. Feljegyeztetett, hogy most az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

278. Veli besli háza. Sövényből épült. Tűzhely, kemence, konyha, istálló, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Bak Péter, Memi és Kürkdzsi („szücs”) Máté ingatlana és az út. Azelőtt Csiszár János háza volt, kinek halála után az iszlám hitre tért Perváne-ra szállt, aki viszont a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona s erről írás állíttatott ki.

279. Ömer: Hamza fia, palánkbeli lovas háza. Sövényből épült három szoba tűzhellyel, kemencével, a ház mellett kovácsműhely, udvar, konyhakert. Szomszédai:

Turhán ingatlana és három oldalon az út. Azelőtt Vámos György üres helye volt, róla Ilonára és Zsófiára szállt, akik a nevezettnek eladták. Feljegyzetett, hogy írása van róla és hogy az ő tulajdona.

280. Musztafa timár-birtokos háza. Sövényből épült három szoba, tűzhellyel, kemencével, konyhakerttel és udvarral. Szomszédai: Ali; Júsuf fia és Szálih; Mehmed fia ingatlana, a Duna és az út. Azelőtt Biró Gergely elhagyott helye volt, a kincstártól bizonyos Ferruh vette meg, akinek halála után a kincstártól (bejt-ül-mal) Haszan aga, majd ennek halála után a nevezett vette meg. Feljegyzetett, hogy írása van róla és hogy az ő tulajdona.

281. Haszan: Musztafa fia birtokában levő üres föld. Széle-hossza 130 rőf. Egy pince áll rajta. Azelőtt bizonyos Hadzsi nevű ember vette a kincstártól, kinek halála után lányára: Kerime asszonyra szállt. Ez eladta a nevezettnek. A párkány kapuján kívül, a londzsa¹³ közelében fekszik, szomszédai a párkány, Abdurrahman hodzsa konyhakertje és két oldalon az út. Feljegyzetett, hogy írása van róla s hogy az ő birtokában van és (újabb) írás állíttatott ki neki.

282. Szefer: Szülejmán fia háza. Kőből épült három szoba, pince, udvar és konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Lakos (?) Hüszein, Mehmed timár-birtokos, Szitás Petri (?) kertje és az út. Azelőtt Molnár Antalé volt, aki eladta Szülejmánnak. Ennek halála után a fentnevezett örökölte. Feljegyzetett, hogy az ő tulajdona.

283. Szefer: Hüszein fia háza. Kőből épült szoba, kamra, pince, sövényből két szoba, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Abdurrahman szpahi, Ahmed szu-basi, a konyhakertek és az út. Azelőtt Bodoni Péteré volt, akinek halála után örökös hiányában a kincstárra szállt, ez pedig a nevezettnek eladta. Feljegyzetett, hogy írása van róla és hogy az ő tulajdona.

284. Musztafa: Mehmed fia háza. Sövényből épült

¹³ Londzsa: iparosok festületi otthona, céh-ház.

három szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ahmed szu-basi, Musztafa csaus, a konyhaker-tek (busztanlik) és az út. A kincstártól Haszan vojvoda vette, majd utóbb a fentinek eladta. Erről feljegyzés készült és irás állíttatott ki.

285. Hüszein, Hizir és Záhíbe: Mehmed gyermekei-nek háza. Sövényből épült két szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Musztafa csaus, Musztafa: Pír Ali fia, Musztafa szer-bőlük és az út. Az-előtt apjuk a vilájet adórovójától: Dervis bejtől vette mint üres helyet, a házat ő építette. Holta után nevezett fiaira és leányára szállt. Feljegyeztetett, hogy az ő tulaj-donuk.

286. Dobos János háza. Kőből és sövényből épült három szoba, pince és udvar. Szomszédai: Lakos Hüszein, Hadzsi Ali és az út. Azelőtt Nagy Boldizsáré volt, vétel útján kézzől-kézre menve, végül a fenti vásárolta meg. Erről feljegyzés készült és irás állíttatott ki.

287. Ali: Ahmed fia timár-birtokos háza. Sövényből épült szoba, kemencével, kamrával, istállóval, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Jahja szpahi, Murad szpahi, Lutfü beslü és az út. Mint üres telket az adórovó Dervis bejtől vásárolta s házat maga építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről irás állíttatott ki.

288. Hadzsi Hüszein háza. Sövényből és kőből épült négy szoba, pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Dobos János, Abdurrahman kalife, szabun-dzsú Píri ingatlana és az út. Azelőtt Bárán Gyenös háza volt, aki eladta Jahjának, ez viszont a fentinek. Felje-gyeztelett, hogy most az ő tulajdona.

289. Kaszím bej nógrádi miralaj háza. Kívül-belül kőből és sövényből épült ház, mind az emeleten, mind a földszinten mennyezetes, boltozattal, két pincével, há-tul kerttel, istállóval, konyhával és udvarral. Szomszé-dai: a Duna, két oldalon az út, végül Musztafa ingatla-na. Feljegyeztelett, hogy írása van arról, hogy az ő tulaj-dona.

290. Júszuf szpahi háza. Sövényből épült három szo-

ba, pince, udvar, konyhakert. Azelőtt Benedek diáké volt.

291. Musztafa csaus telke, egy omladozó pincével. Azelőtt Váradí Mihailé volt.

292. Júsuf: Kerim fia háza, egy szoba kis udvarral. Azelőtt üres telek volt, ő építette.

293. Musztafa: Pír Ali fia háza. Sövényből épült két szoba udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Kis Jánosé volt.

294. Sabán lovas háza. Sövényből épült két szoba udvarral. Azelőtt Vámos Györgyé volt.

295. Biga szúfi háza, rossz köház.

296. Memi tímár-birtokos háza. Sövényből épült négy szoba udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Szabó Lázár telke volt, a házat ő (Memi) építette.

297. Ajsa (?): Hüszein leánya háza. Sövényből épült két szoba udvarral és konyhakerttel. Azelőtt Móríc Péteré volt.

298. Musztafa csaus háza. Négy (szoba) udvarral, konyhakerttel, pincével. Azelőtt Aboni (?) Jánosé volt.

299. Diváne Ferhád háza. Három (szoba) udvarral, konyhakerttel. Azelőtt Éliás Péteré volt.

300. Jahja tímár-birtokos háza. Kőből épült egy szoba, pince, udvar és konyhakert. Azelőtt Túrós (Törös?) Benedeké volt.

301. Haszan Musztafa háza, egy pincével. Dűledszik. Azelőtt Kabók Istváné volt.

302. Hüszein hodzsa háza. Kőből és sövényből épült négy szoba pincével, udvarral, kerttel. Azelőtt Szakács Istváné volt.

303. Lutfü: Musztafa fia háza. Kőből és sövényből épült három szoba udvarral és konyhakerttel. Azelőtt Nagy Péteré volt.

*A zsoldos martalócok városnegyede (mahalle-i
martalószán, bá vazífe):*

304. Pavli szer-mije („csapatparancsnok”) háza. Sövényből épült szoba tűzhellyel és kemencével, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Radoszav és Ilia ingatlana, a párkány és az út. Ő építette.

305. Szobota Szefergádzs (Szugács?) háza. Sövényből épült deszkatetejű szoba. Szomszédai egy-egy oldalról: Pavli jüzbsi („százados”), Kurd, Gyura és Ilia, és az út. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

306. Desztana?: Nikola leánya háza. Sövényből épült deszkatetejű két szoba udvarral. Azelőtt a papoké volt.

307. Markó martalóc háza, két szoba, azelőtt a papoké volt.

308. Gyura martalóc háza, egy szoba, azelőtt a papoké volt.

309. Raduja szeroda háza, két szoba, azelőtt a papoké volt.

310. Hudáverdi besli háza, egy szoba, azelőtt a papoké volt.

311. Zsivkó martalóc háza, egy szoba, azelőtt a papoké volt.

312. Bálí: Mahmud csaus fia háza, egy szoba, azelőtt a papoké volt.

313. Ilia szer-oda háza, két szoba, azelőtt a papoké volt.

314. Rásza Vukonity háza, egy szoba, azelőtt a papoké volt.

315. Kurd lovas háza, egy szoba, azelőtt a papoké volt.

316. Raduja és Gyura martalócok háza, két szoba, azelőtt a papoké volt.

317. Abdurrahman, Kaszim bej evkáfjai kezelőjének házai, hat szoba, két pince, udvarral és konyhakerttel. Kőből és sövényből épült. Azelőtt a papoké volt.

Sáros-utca (mahalle-i Sáros-utca):

318. Balog János háza. Sövényből épült három szoba, udvar és konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Zsilár Demeter, Nagy János, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

319. Hajnal Balázs háza. Sövényből épült négy szoba, pince, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Tar Márton, Jakab István ingatlana, a várárok

és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

320. Tar Márton háza. Sövényből épült két szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Hajnal Balázs, Szefer János ingatlana, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

321. Óbudai Gergely háza. Sövényből épült szoba kemencével, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Madaras István, Varga János, Tót Mihály kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

322. Madaras István és Tót Gáspár háza. Sövényből épült négy szoba kemencével, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Óbudai Gergely, Mészáros Gáspár, Tót Mihály kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állítatott ki.

323. Szefer János háza. Sövényből épült négy szoba kemencével, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Tar Márton, Molnár Imre, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állítatott ki.

324. Szántai Vitálos háza. Sövényből épült szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Lőrinc János, Kis István, Tót Mihály kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állítatott ki.

325. Lőrinc János háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Szántai Vitálos, Mészáros Gáspár, Tót Mihály kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állítatott ki.

326. Kis István háza. Sövényből épült három szoba tűzhellyel, kamra, udvar, ehhez zárkózó konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Szántai Vitálos, a várárok, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állítatott ki.

327. Sós Péter háza. Sövényből épült szoba kamrával, udvar, mellette konyhakerttel. Szomszédai egy-egy

oldalról: Német János, Nagy János, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

328. Varga János háza. Sövényből épült négy szoba tűzhellyel és kemencével, kút, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Óbudai Gergely, Mohai Mihály, Mika Bor Bálint és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

329. Váradi György háza. Sövényből épült három mennyezetes szoba, pince, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó Gáspár, Ács György, Biró János konyhakertje és az út. Azelőtt Bojtorjána(s) Jakab háza volt, kitől halála után Orsolya nevű leánya örökölte, majd a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

330. Szabó Gáspár háza. Sövényből épült öt szoba udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Váradi György, Molnár Máté, Biró János kertje és az út. Azelőtt Tót Ambrusé volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

331. Molnár Máté háza. Sövényből épült öt szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Konc Bálint, Szabó Gáspár és két oldalon az út. Azelőtt Molnár Balázsé volt, halála után nevezett fia örökölte. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

332. Ács György háza. Sövényből épült három szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Váradi György, Dikán Benedek és Kálmán Máté, Biró János kertje és az út. Azelőtt Sági Ferencé volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

333. Makrai Benedek háza. Sövényből épült három szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ribakó Bálint, Máté biró, Tót Mihály kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

334. Ribakó Bálint háza. Sövényből épült három szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Mohai (?) Mihály, Makrai Benedek, Tót Mihály kertje és

az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

335. Molnár Imre háza. Sövényből épült két szoba konyhakerttel és udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Szefer János, Sós Péter, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

336. Dikán Benedek és Kelemen Máté háza. Kőből és sövényből épült hat szoba, egy pince, kút, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Biró Egyed, Ács György, Zohár Miklós udvara és az út. Azelőtt Petre (?) Györgyé volt, aki Kálmán Gergelynek eladta. Ennek halála után fiára szállt. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

337. Mohai (?) Mihály háza. Sövényből épült négy szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Ribakó Bálint, Elekös János, Tót Mihály kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztelett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

338. Rákfil György háza. Sövényből épült négy szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Pomáz Imre, Horák Máté, Varga Máté kertje és az út. Azelőtt Kerékjártó Sebestyén háza volt, halála után fia: Kerékjártó János adóssága fejében a nevezettnek adta. Feljegyeztelett, hogy az ő tulajdona.

339. Madarász Orbán háza. Sövényből épült négy szoba udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga János, Pap Lőrinc, Anusa nevű zimmi-asszony kertje és az út. Azelőtt Barla Mátéé volt, aki a nevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

340. Pomáz Imre háza. Sövényből épült négy szoba, pince, udvar és konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Konc Bálint, Rákfil György, Varga Máté és az út. Azelőtt Szabó Mártoné volt, kinek halála után, adóssága lévén, a nevezettnek eladatott. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

341. Egyedfi János háza. Kőből épült szoba, alatta pince, sövényből további négy szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Szabó János, Sági János,

Pap Bertalan kertje és az út. Azelőtt Novigrádi Ambrusé volt, aki Taligás Pálnak, aki viszont a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

342. Sági János háza. Sövényből épült négy szoba, pince, konyhakert és udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga János, Egyedfi János, Pap Bertalan kertje és az út. Azelőtt Csaplár Lőrincé volt, aki Varga Mártonnak, aki viszont Szántó Máténak, ez végre a fentemlítettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

343. Mocsári Mátyás háza. Sövényből épült három szoba, udvar és konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Mus Péter, Tót Gergely, a várárok és az út. Azelőtt Fejér János építette és Pesti Jánosnak, majd ez a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

344. Ilona és Anna: Varga Farkas leányai háza. Sövényből épült öt szoba, kút, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Tót Gergely, Egyedfi János, a mező és az út. Azelőtt Varga Farkasé volt, halála után nevezett leányaira szállt. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdonuk és erről írás adatott ki.

345. Jakab István háza. Sövényből épült két szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Zsilár Demeter, Hajnal Balázs, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás adatott ki.

346. Varga János háza. Sövényből épült két szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Madarász Orbán, Sági János, Kis Kelemen kertje és az út. Azelőtt Virös Andrásé volt, aki Sági Ferencnek, ez pedig a fentnevezettnek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

347. Mészáros Gáspár háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai: Madarász István, Lőrinc János, Vitálos ingatlana és Kis István ingatlana. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állítatott ki.

348. Horák Máté háza. Sövényből épült két szoba, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Makrai Benedek,

Rákfil György és két oldalon az út. Üres telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

349. Tót Gergely háza. Sövényből épült öt szoba, pince, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga Farkas, Mocsári Mátyás, Csapó György kertje és az út. Azelőtt Kerékjártó Sebestyéné volt, aki a fentinek eladta. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

350. Zsilár Dömötör háza. Sövényből épült négy szoba, kamra, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Balog János, Jakab István, Lőrinc János és az út. Üres telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

351. Ilona: Konc Bálint felesége háza. Sövényből épült öt szoba, kút, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Molnár Máté, Pomáz Imre és két oldalon az út. Azelőtt Puskás Balázsé volt, aki Mészáros Ferencnek eladta; utóbbi meghalván, György nevű fiára szállt, majd ennek halála után a fentnevezettre. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

352. Nagy János háza. Sövényből épült négy szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Balog János, Sós Péter, a várárok és az út. Üres telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

353. Német János háza. Sövényből épült két szoba, udvarral. Szomszédai egy-egy oldalról: Sós Péter, az út és két oldalon a mező. Pusztá telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

Lökös-utca (mahalle-i Lökös-utca):

354. Csaplár Miklós háza. Sövényből épült szoba udvarral, e mellett konyhakerttel. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Ferenc, Nagy Ferenc, (Kerme?) és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

355. Pénz Gáspár háza. Sövényből épült szoba, udvar, e mellett konyhakert. Szomszédai egy-egy oldal-

ről: Záton István, Mészáros Ferenc és két oldalon az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

356. Nagy Antal háza. Sövényből épült szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Molnár Balázs, Türi Borlabás, a várárok és az út. Üres telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

357. Molnár Balázs háza. Sövényből épült szoba, kamra, udvar és e mellett konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy Antal, Türi Borlabás, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

358. Türi Borlabás háza. Sövényből épült szoba, kamra, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Molnár Balázs, Balog Gergely, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

359. Maros Tamás háza. Sövényből épült három szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Balog Gergely, Oroszi Gergely, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

360. Balog Gergely háza. Sövényből épült szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Türi Borlabás, Marosi Tamás, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

361. Hamvas Jakab háza. Sövényből épült szoba, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Zátoni István, Bese Benedek, Kovács Péter kertje és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

362. Varga György háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga András, Horák Máté, omladozó várfal és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

363. Záton István háza. Sövényből épült szoba, udvar.

Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Ferenc, Bótorján Orbán kertje s két oldalon az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

364. Nagy Ferenc háza. Sövényből épült két szoba, kamra, kis udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Csaplár Miklós, Varga András, omladozó várfal és az út. Üres telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

365. Orosz Gergely háza. Sövényből épült két szoba, udvar, konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Szücs István, Marosi Tamás ingatlana, a mező és az út. Üres telken épült. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

366. Mészáros Ferenc háza. Sövényből épült két szoba, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Csaplár Miklós, Pény Gáspár, a mező és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

367. Tót Mihály háza. Sövényből épült két szoba, udvar, e mellett konyhakert. Szomszédai egy-egy oldalról: Varga István, Makrai Benedek, Varga György és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

368. Szabó Gáspár háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Motán András, Szücs István, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

369. Mészáros Imre háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Motán András, Varga András, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

370. Varga András háza. Sövényből épült három szoba, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Nagy Ferenc, Varga György, Gönci György és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

371. Pese Benedek háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Hamvas Jakab, az út s két oldalon a mező. Üres telken építette.

Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

372. Szücs István háza. Sövényből épült két szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Oroszi Gergely, Szabó Gáspár, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona.

373. Varga István háza. Sövényből épült négy szoba, konyhakert, udvar. Szomszédai egy-egy oldalról: Mészáros Imre, Tót Mihály, a várárok és az út. Üres telken építette. Feljegyeztetett, hogy az ő tulajdona és erről írás állíttatott ki.

374. Motatán András háza. Sövényből épült három szoba, udvar, konyhakert. Azelőtt ez volt a piac (csarsu jüzü).

Vác városhoz tartozó konyhakertek:¹⁴

375. Abdurrahman hodzsa konyhakertje. A régebbi váci lovasparancsnok (atli basi): Horvát János konyhakertje volt, aki fellázadt és az ellenséghez szökött. Van rajta egy dűledező szoba és két zsilip (szu bendi). Szomszédai: a várárok a templom közelében, a csörögi út és a pesti út. Dervis váci emin eladta Kaszim bejnek, aki a mecset számára alapítvánnyá (vakuf) tette, de árát nem szolgáltatták be a kincstárba, ezért a vakuf kezelőjének: Abdurrahmannak ismét meg kellett fizetnie. Feljegyeztetett.

376. Abdurrahman hodzsa kertje, dűledező szobákkal, zsilipekkel, mellette két tóval. Szomszédai: a templom, a csörögi út, a malom zsilipje felé menő út és a pesti út, és a zsilip felé vivő út és a Csörög felé eső két tó. Dervis emin először (Kaszim bejnek) adta el, de árát nem szolgáltatták be, ezért később Abdurrahman mütevellinek a vakuf számára újból meg kellett vennie.

377. A dűledező Szent Margit-templom, konyhakerttel. Kőből épült, szomszédai ismertek. Néhai Kaszim bej

¹⁴ Itt is megjegyezzük, hogy ez a fejezet az eredetiben a Haszan vojvoda-mecset negyede és a zsoldos martalócok negyede között áll.

vette meg vakufja számára Dervis bej váci emintől, de mivel (utóbbi) a pénzt nem szolgáltatatta be, újból eladtott. Feljegyeztetett, hogy a mecset kegyes alapítványa.

378. Semsziye (?) és ... Hüszein volt dizdár leányai (1 konyhakert),

379. Berber Hüszein (5 konyhakert),

380. Ali, a tüzéség parancsnoka (5),

381. Sabán szer-bölük (3),

382. Memi tímár-birtokos (1, rajta egy régi kötöröny),

383. Perváne szabó (3),

384. Sáhín Iszekender (3),

385. Hurrem szer-bölük (2),

386. Ömer: Veli fia (2),

387. Timur: Haszan fia (1),

388. Mehmed, eszéki (3),

389. Kücsek: Abdulláh fia (3),

390. Hadzsi Murad (1),

391. Ahmed lovas szer-oda (3),

392. Jakub Ága, dizdár (1),

393. Perváne szer-martalóc (2),

394. Timur: Kara göz fia (2),

395. Naszuh: Abdulláh fia (2),

396. Ali tímárbirtokos (1),

397. Turak Haszan (1),

398. Ali: Naszuh fia (2),

399. Kurd lovas (1),

400. Hüszein várör (1),

401. Musztafa várör (1),

402. Hüszein borbély (1),

403. Merdzsán azab (1),

404. Firuz várör (1),

405. Perváne várör (3),

406. Kurd lovas (1),

407. Kurd tüzésparancsnok (szer-topi) 2,

408. Jahja tímár-birtokos (1),

409. Besir lovas (1),

410. Hudáverdi szpáhi (1),

411. Kaszim lovas (1),

412. Ferhád lovas (1),
413. Naszuh lovas szer-oda (1),
414. Memi: Ferhád fia (1),
415. Timur: Ferhád fia (1),
416. Szinan révkalauz (kestibán) (1),
417. Kurd lovas szer-oda (2),
418. Hizir janicsár (1),
419. Turhán lovas (1),
420. Jahja (?) vár-őr (1),
421. Memi lovas (1),
422. Musztafa: Abdulláh fia (1),
423. Ferhád lovas szer-oda (1),
424. Memi várőr (1),
425. Haszan révkalauz (1),
426. Jahja tímár-birtokos (1),
427. Szejjid Mehmed (1),
428. Iszkender lovas (2),
429. Ali szpahí (1),
430. Sabán lovas (1),
431. Ali lovas (2),
432. Ferhád szer-oda (1),
433. Szejjid Mehmed, a hatíb (1),
434. Naszuh, boszniai (2),
435. Szülejmán lovas (1),
436. Szefer szer-oda (2),
437. Jahja tűzér (1),
438. Múszá várőr (1),
439. Hajdar lovas (1),
440. Szúfi Mehmed (1),
441. düledező templom pincével (bodrum), szomszé-
dai egy-egy oldalról: Naszuh szer-oda, Szefer szer-bölük,
Hajdar és az út; egy hold (dönüm), tapuja 100 akcse,
442. Ibrahim lovas (1),
443. Ali: Musztafa fia (1),
444. Musztafa kethüdá (1),
445. Abdurrahman hodzsza (2),
446. Musztafa szer-oda,
447. Vukmán martalóc,

- 448. Buga szer-oda,
 - 449. Píri,
 - 450. Csirkin lovas-ága,
 - 451. Ahmed lovas,
 - 452. Ali szpahi,
 - 453. Pavli szer-mije,
 - 454. László martalóc,
 - 455. Isztepán martalóc,
 - 456. Raduja martalóc szer-oda,
 - 457. Kurd szer-oda,
 - 458. Ibrahim martalóc (ez most senkié),
 - 459. Naszuh lovas és
 - 460. Ömer lovas.
- Ez utóbbi 15 személynek egy-egy konyhakertje van.

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

1900. évi kiadás

